

Міністерство охорони здоров'я України
Обласне управління охорони здоров'я
Вінницької обласної державної адміністрації

Використання нормативних актів про охорону праці

Рекомендовано вченою радою Вінницького національного медичного університету як довідник для керівника та посадових осіб лікувально-профілактичних закладів

Протокол № 1 від 04 вересня 2003р.

Вінниця 2003

УДК 658.382.3
В43

Рецензенти:

П.А. Молчанов, доктор технічних наук, професор
І.В. Сергета, доктор медичних наук, професор

Рекомендовано до видання вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

В43 Використання нормативних актів про охорону праці / Укладачі
В.І. Кириченко, О.В. Кобилянський - Вінниця : ОУОЗ ВОДА, 2003.
- 139с.

Довідник „Використання нормативних актів про охорону праці” призначений для керівників та посадових осіб лікувально–профілактичних закладів, які зобов’язані створювати на робочому місці кожного структурного підрозділу умов праці відповідно до нормативно правових актів і забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

УДК 658.382.3
В.І. Кириченко, О.В. Кобилянський, 2003.

Зміст

Вступ.....	6
Розділ 1 Законодавство про охорону праці Основні положення закону „Про охорону праці”.....	15
1.1 Державна політика в галузі охорони праці.....	15
1.2 Гарантії прав на охорону праці.....	16
1.3 Організація охорони праці.....	20
1.4 Розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.....	25
1.4.1 Розслідування та облік нещасних випадків.....	25
1.4.2 Повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування та ведення обліку.....	28
1.4.3 Спеціальне розслідування нещасних випадків	31
1.4.4 Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин.....	34
1.4.5 Розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь.....	35
1.5 Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці ..37	
1.6 Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.....	40
Розділ 2 Закон України про охорону праці.....	41
2.1 Загальні положення	41
2.2 Гарантії прав на охорону праці	42
2.3 Організація охорони праці	46
2.4 Стимулювання охорони праці.....	53
2.5 Нормативно-правові акти з охорони праці.....	54
2.6. Державне управління охороною праці.....	55
2.7 Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці ..59	
2.8 Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.....	62
2.9 Прикінцеві положення.....	63
Розділ 3 Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.....	64
3.1 Розслідування та облік нещасних випадків	64
3.2 Повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування та ведення обліку	68
3.3 Спеціальне розслідування нещасних випадків	74
3.4 Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин..80	
3.5 Розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь	81
3.6 Порядок повідомлення про професійні захворювання та розслідування причин, що призвели до їх виникнення...82	

3.7 Розслідування випадків професійних захворювань у працівників, направлених за межі підприємства	84
3.8 Розслідування випадків професійних захворювань у непрацюючих пенсіонерів, а також у працівників, які змінили місце роботи та проживання.....	85
3.9 Порядок реєстрації та обліку випадків професійних захворювань.....	85
3.10 Розслідування та облік аварій.....	86
3.11 Прикінцеві положення.....	89
Розділ 4 Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.....	90
4.1 Загальні питання.....	90
4.2 Повідомлення про нещасні випадки.....	91
4.3 Розслідування нещасних випадків.....	91
4.4 Облік і аналіз нещасних випадків.....	93
Додатки.....	95
Додаток А Зразки нормативної документації до Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.....	95
Додаток А.1 Акт про нещасний випадок на виробництві (форма Н-1).....	95
Додаток А.2 Екстрене повідомлення про звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві.....	105
Додаток А.3 Акт розслідування нещасного випадку (аварії), що стався (сталася), форма Н-5.....	106
Додаток А.4 Карта професійного захворювання (отруєння).....	110
Додаток А.5. Журнал реєстрації потерпілих від нещасних випадків.....	111
Додаток А.6 Повідомлення про наслідки нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом.....	112
Додаток А.7 Припис територіального управління державного департаменту з нагляду за охороною праці.....	114
Додаток А.8 Повідомлення про нещасний випадок.....	116
Додаток А.9 Протокол огляду місця події нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)	117
Додаток А.10 Ескіз місця нещасного випадку (аварії), що стався (сталася).....	118
Додаток А.11 Протокол опитування потерпілих, свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку (аварії), що стався (сталася), та пояснювальна записка.....	119
Додаток А.12 Порядок встановлення зв'язку захворювання з умовами праці.....	121

Додаток А.13 Повідомлення про професійне захворювання.....	122
Додаток А.14 Акт розслідування професійного захворювання.....	123
Додаток А.15 Журнал обліку професійних захворювань (отруень)	126
Додаток Б Зразки нормативних документів до Порядку.....	127
Додаток Б.1 Повідомлення про нещасний випадок невиробничого характеру.....	127
Додаток Б.2 Журнал реєстрації нещасних випадків невиробничого характеру.....	128
Додаток Б.3 Акт про нещасний випадок невиробничого характеру.....	129
Додаток Б.4 Класифікатор подій, що призвели до нещасного випадку невиробничого характеру.....	132
Додаток Б.5 Класифікатор причин нещасного випадку.....	133
Додаток Б.6 Класифікатор місця подій.....	134
Додаток Б.7 Журнал реєстрації нещасних випадків невиробничого характеру.....	135
Додаток Б.8 Звіт про нещасні випадки невиробничого характеру.....	136
Література.....	138

Вступ

Парадокс кінця ХХ століття полягає у тому, що майже за кожним виявом науково-технічного прогресу - новим знаряддям праці чи засобом комфорту, новою технологією чи матеріалом, які служать на благо людині, стоять потенційні небезпеки. Практично у світі немає такої професійної діяльності, середовища перебування, де людина абсолютно не ризикує. Статистика та аналіз нещасних випадків і надзвичайних ситуацій показують, що вони часто трапляються через низьку відповідальність та необізнаність працівників з правилами безпечного виконання робіт, відсутність у багатьох людей навіть елементарних уявлень про можливі небезпеки, не говорячи вже про відповідну поведінку, яка дає змогу уникнути небажаних наслідків.

На підприємствах всіх форм власності щоденно травмується в середньому понад 200 працівників, з них близько 30 стають інвалідами і 5-6 осіб гинуть.

За останні 10 років зареєстровано понад 74 тис. випадків професійних захворювань.

Забезпеченість працюючих спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту не перевищує 40-50 %.

Одним з основних завдань на даному етапі повинно стати формування громадської думки про те, що дотримання правил безпеки, гігієни праці, правил поведінки людей на виробництві є беззаперечною нормою.

Скільки б ми не намагалися командними методами вирішити проблему охорони праці, ми її ніколи не вирішимо, якщо дотримання таких норм не стане нормою життя. Для цього треба було б конкретно сформулювати і поставити цю проблему таким чином, щоб вона була усвідомлена нашим суспільством.

Державною програмою навчання та підвищення рівня знань працівників, населення України з питань охорони праці передбачено проводити підготовку населення з питань охорони праці починаючи з дошкільного віку, через мережу навчальних закладів усіх рівнів та на виробництві.

Історія нагляду за безпекою праці багата на події, часом драматична. Це багато в чому звивистий і суперечливий шлях, не завжди зумовлений потребами суспільного і народногосподарського розвитку.

Найстарішим спеціальним наглядом за безпекою був котлонагляд. Безпека експлуатації парових котлів контролювалася вже у 1843 році губернськими інженерами. Через 60 років цей нагляд був переданий Фабричній інспекції Міністерства торгівлі та промисловості. А з 1910 року і до революції його здійснювали товариства котловласників.

Потреба в організації спеціального нагляду за безпекою робіт у гірничій промисловості була усвідомлена в Російській імперії у 1861 році

після скасування кріпосного права. Перша назва, яку одержав тоді гірничий нагляд, була «гірничча поліція».

У 1880 році законом вперше були встановлені основні правила виконання підземних робіт. У них, зокрема, зазначалось: «Роботи повинні виконуватися так, щоб вони не становили небезпеки для життя і здоров'я робітників і сусідніх жителів, а також для будівель та іншого їхнього майна, для шляхів сполучення, для джерел мінеральних; так само і для тих, що необхідні для постачання водою населених місць».

Віхою в розвитку нагляду став закон від 7 червня 1899 року. Ним вперше була визначена і віднесена до компетенції наглядових органів одна з основних функцій нагляду - створення нормативних актів з безпеки робіт. Звідси, зрозуміло, випливало й друге завдання нагляду: контроль за їх виконанням.

Новий період історії нагляду за безпекою праці почався 17 травня 1918 року, коли Радою Народних Комісарів був прийнятий Декрет про заснування інспекції праці, підпорядкованої Наркомату праці.

Розвиток нагляду в ці роки значно ускладнився. І не тільки з причини інтенсивного зростання галузей важкої промисловості, але і в зв'язку з постійними змінами в сфері управління народним господарством. Практично до 1954 року тривав «відомчий» період розвитку нагляду, який характеризувався його роздрібненістю та недостатньою ефективністю, коли інспекції численних наркоматів, а потім і міністерств, були по суті їхніми органами «самоконтролю».

На виконання Декрету «Про заснування Інспекції праці» в серпні 1918 року з метою забезпечення технічної безпеки робіт та запобігання нещасним випадкам з робітниками була створена Технічна інспекція зі спеціалістів-інженерів. Технічні інспектори в основному працювали разом з інспекторами праці, але проводили й самостійні перевірки.

10 грудня 1918 року був прийнятий перший Кодекс законів про працю.

Через чотири роки, в 1922 році, був прийнятий другий Кодекс законів про працю.

У тому ж 1922 році Раднарком видав Декрет «Про гірничий нагляд».

Одночасно були розроблені й затверджені Правила безпеки виконання гірничих робіт.

У 1927 році була прийнята постанова Раднаркому, відповідно до якої нагляд за безпечним виконанням робіт у промисловості повністю зосереджувався в одному відомстві - Наркоматі праці, а на місцях - окружні, губернські, районні та дільничні гірничотехнічні інспекції.

Після об'єднання Наркомпраці СРСР та ВЦРПС у 1933 році гірничотехнічна інспекція частинами перейшла до відповідних галузевих ЦК профспілок, а котлонадгляд був переданий облпрофрадам. Після цього протягом трьох років нагляду практично не існувало.

В 1936 році гірничотехнічну інспекцію передали в Наркомат важкої промисловості - з профспілкової вона стала відомчою.

В 1937 році став відомчим і котлонагляд. Він був покладений на наркомати СРСР та союзних республік.

З цього часу веде свій початок розділення нагляду на державний, який виступав спочатку як відомчий, і профспілковий. Але організація відомчого нагляду не звільнила від наглядових функцій профспілки. Технічна інспекція праці яких продовжувала свою роботу.

Досить швидко між державним і профспілковим наглядами відповідно до вимог практичної доцільності визначилася взаємодія: профспілковий нагляд зосередився переважно на контролі умов праці, а державний — на технічній безпеці виробництва.

В 1954 році постановою Ради Міністрів СРСР на базі Головного управління гірничого нагляду Міністерства геології та охорони надр СРСР, Головної державної інспекції котлонагляду Міністерства електростанцій СРСР, Державної газової технічної інспекції Міністерства нафтової промисловості СРСР був утворений Комітет по нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості та гірничому нагляду при Раді Міністрів СРСР. У цій постанові як друга офіційна назва цього Комітету вперше з'явилося скорочене - Держгіртехнагляд.

На Держгіртехнагляд СРСР були покладені нагляд за безпечним виконанням робіт у гірничодобувній промисловості, котлонагляд, газовий нагляд, контроль за охороною надр, а також контроль за відомчими та республіканськими гірничотехнічними інспекціями, які збереглися.

Після того, як нагляд за безпекою праці одержав статус державного, почався процес його інтеграції, організаційного об'єднання видів нагляду на базі методичної та географічної сумісності.

В 1955 році Держгіртехнагляду СРСР були передані відомчі інспекції вугільної, нафтової та хімічної промисловості, чорної і кольорової металургії, промисловості будівельних матеріалів та інші. Одночасно почала створюватися структура нагляду. Були організовані управління округів та районні гірничотехнічні інспекції - РГТІ.

В 1958 році внаслідок реформування управління народним господарством (утворенням раднаргоспів) Держгіртехнагляд СРСР був ліквідований, але створена структура видів нагляду збереглася, оскільки його функції в повному обсязі були передані союзним республікам.

У зв'язку з цим 30 травня 1958 року постановою Ради Міністрів УРСР був створений Державний комітет по нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості та гірничому нагляду Ради Міністрів УРСР (Держгіртехнагляд УРСР), а постановою Уряду від 10 грудня 1958 року було визначено його завдання, обов'язки та права, з чого, власне, і почалася діяльність Комітету.

Після утворення Держгіртехнагляду на нього було покладено функції державного нагляду в галузях і на об'єктах підвищеної небезпеки, а саме: у

вугільній, гірничорудній та нерудній, нафтогазодобувній промисловості, при експлуатації підйомних споруд та посудин, що працюють під тиском, за правильною експлуатацією родовищ корисних копалин і охороною надр, а також за виробництвом, збереженням і використанням вибухових матеріалів.

Було створено 6 управлінь округів, а в Комітеті 8 галузевих відділів.

Треба зазначити, що в ці роки відбувався бурхливий розвиток народного господарства - будувалися нові потужні теплоелектростанції, шахти, високими темпами велось житлове будівництво.

В наступні роки з метою покращення стану техніки безпеки, Урядом були передані під контроль Держгіртехнагляду такі об'єкти:

в 1963 році – вибухо- і пожежонебезпечні виробництва хімічної промисловості;

в 1967 році – коксохімічне, доменне, сталеплавильне, феросплавне, прокатне виробництво чорної металургії, виробництво алюмінію, нікелю, магнію, ртуті, а також нафто-газопереробна промисловість і об'єкти промислових газових установок.

На Комітет були також покладені функції нагляду за готовністю до ліквідації аварій і профілактичною діяльністю воєнізованих і підпорядкованих підприємствам аварійно-рятувальних служб.

У 1977 році в зв'язку з рядом крупних аварій з людськими жертвами в житлових будинках на органи Держгіртехнагляду було покладено нагляд за безпечним використанням газу в побуті.

В 1980 році під нагляд Комітету були передані прокатне, трубне виробництва та аглофабрики.

Таким чином, на кінець 70-х років Держгіртехнагляд здійснював нагляд більше як на 30 тисячах підприємств 62 міністерств і відомств, майже на 300 тисячах об'єктів котлонагляду і газового нагляду, де працювало понад 6,3 млн. осіб.

У системі Держгіртехнагляду в той час було 7 управлінь округів, 89 міжобласних, обласних і районних інспекцій з загальною чисельністю інспекторського складу близько півтори тисячі чоловік.

Надалі на Комітет було додатково покладено функції контролю за підприємствами житлокомунгоспу, сільського господарства, які використовували хлор, сірчану кислоту та аміак, магістральними газонафтовими продуктопроводами, переробними підприємствами хлібопродуктів, елеваторами тощо.

У зв'язку з бурхливим розвитком виробничого потенціалу України, будівництвом великих промислових підприємств та комплексів з ускладненими технологіями зростала небезпека техногенних аварій і катастроф.

Враховуючи це, Держгіртехнагляд постійно вишукував нові, ефективніші форми та методи контрольно-профілактичної роботи. При цьому було виділено три найбільш важливі напрями:

системний, комплексний підхід до нагляду як інструменту управління безпекою на виробництві;

значне посилення профілактичної дії нагляду;

надання практичної допомоги колективам підприємств у реальному поліпшенні безпеки праці. Інакше кажучи, перевіряти і допомагати - функції, які повинні були поєднуватися, а не протиставлятися в нагляді.

Була розроблена і реалізовувалася система підвищення професійних знань інспекторського складу, спеціалістів усіх рівнів управління наглядовою діяльністю.

Добрим організуючим началом у створенні здорових та безпечних умов виробництва була практика розробки «Комплексних планів поліпшення умов, охорони праці та санітарно-оздоровчих заходів», запропонованих профспілками.

Разом з профспілками була розроблена система тріступеневого контролю за станом технічної безпеки, з впровадженням якої профілактика нещасних випадків вимогливість і контроль за безпекою праці на всіх рівнях управління одержали дійові важелі впливу.

За найтіснішої взаємодії з профспілками розроблявся і Закон «Про охорону праці».

Держгіртехнагляд також плідно працював з органами державного пожежного нагляду Міністерства внутрішніх справ, органами та установами санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я, з іншими міністерствами та відомствами.

Про це свідчить динаміка травматизму.

Якщо в 1958 році в підконтрольних Держгіртехнагляду галузях промисловості було травмовано 95 тисяч працівників, у тому числі 1281 смертельно, то в 1992 році в цих галузях загальний травматизм було знижено до 48 тисяч і смертельний - до 450 випадків, або майже в 3 рази.

Багатогалузевий характер нагляду, великі обсяги контрольної та профілактичної роботи визначили організаційну структуру Держгіртехнагляду: напередодні прийняття Закону України «Про охорону праці» система Комітету складалася з 8 управлінь округів та 81 інспекції із загальною чисельністю працюючих 1985 чоловік.

У 1993 році починається принципово новий етап в історії органів державного нагляду, що було обумовлено прийняттям 14 жовтня 1992 року Закону «Про охорону праці».

Згідно з Законом «Про охорону праці» функції державного нагляду за охороною праці в народному господарстві передавалися від Технічної інспекції праці профспілок, відомчих органів нагляду до державної формації, а саме до Державного комітету по нагляду за охороною праці (Держнаглядохоронпраці), який був утворений постановою Кабінету Міністрів від 27 січня 1993 р. № 62 і став правонаступником Держгіртехнагляду.

Україна була першою серед країн СНД, яка прийняла такий Закон і виконала вимоги Міжнародної організації праці щодо організації незалежного державного нагляду за охороною праці.

Постановою № 925 від 06 червня 2000 року було затверджено Положення про Державний департамент з нагляду за охороною праці (Держнаглядохоронпраці).

Основними завданнями Держнаглядохоронпраці є:
комплексне управління охороною праці на державному рівні;
реалізація державної політики у сфері охорони праці та виробничої безпеки, державний нагляд за додержанням вимог законодавчих то інших нормативно-правових актів щодо безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також за проведенням робіт, пов'язаних з геологічним вивченням надр, їх охороною, використанням і переробкою мінеральної сировини;

координація робіт з профілактики травматизму невикробничого характеру;

проведення експертизи проектної документації та видача дозволів на введення в експлуатацію нових і реконструйованих підприємств, об'єктів і засобів виробництва.

Почали функціонувати служби охорони праці в обласних, районних і міських органах державної виконавчої влади, які у межах своїх регіонів забезпечують реалізацію державної політики в галузі охорони праці.

Значна увага приділяється підвищенню рівня технічної безпеки діючих та проектованих об'єктів. Для вирішення цих питань в системі Держнаглядохоронпраці створено мережу експертно-технічних центрів.

Завершується створення єдиної автоматизованої інформаційної системи охорони праці, яка спрямована на підвищення ефективності управління охороною праці в масштабі всієї країни.

Реалізовано комплекс заходів щодо реформування та підвищення ефективності роботи органів державного нагляду за умовами і безпекою виробництва. У кожній області створено територіальне управління Держнаглядохоронпраці. Керівники теруправлінь входять до складу обласних рад з питань безпечної життєдіяльності населення, спільно з якими проводять комплексні обстеження великих підприємств та районів, розглядають ефективність роботи всіх структур в регіоні. Це дає можливість більш оперативно реагувати на ситуацію.

Створюється національне законодавство про охорону праці з використанням конвенцій і рекомендацій Міжнародної організації праці, директив Європейського Союзу, налагоджуються більш тісні контакти з питань охорони праці з Росією, Німеччиною, США, Великобританією, Білоруссю, іншими країнами.

Глибока економічна криза в країні породила нові специфічні умови та проблеми, що справляють безпосередній вплив на створення здорових і безпечних умов праці:

перехід від галузевого управління економікою до функціонального з ліквідацією ряду міністерств і відомств призвів до втрати галузевого управління охороною праці;

поява підприємств та організацій з різними формами власності, особливо малого та середнього бізнесу, утруднила здійснення державного нагляду із застосуванням традиційних форм та методів;

неритмічна робота підприємств через нестабільне забезпечення сировиною та енергоносіями негативно позначається не тільки на окремих суб'єктах господарської діяльності та регіонах, але й на цілих галузях, на всій державі;

відсутність інвестицій у народне господарство, складне фінансове становище багатьох підприємств не дає їм змоги оновлювати основні виробничі фонди і змушує використовувати застаріле і часто-густо небезпечне устаткування, а також нехтувати заходами забезпечення безпеки, які потребують додаткових витрат;

скасування обов'язкових відрахувань у фонди охорони праці залишило всі рівні управління охороною праці без цільового фінансування заходів, спрямованих на профілактику нещасних випадків та профзахворювань;

підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів з питань охорони праці ведуться вкрай незадовільно через практичну ліквідацію галузевих систем навчання та відсутність коштів;

багато роботодавців розглядають економію коштів на охороні праці як резерв зниження витрат на виробництво. Хоча відомо, що ухилення від додержання правил охорони праці може дати короточасний позитивний ефект, але в довгостроковому плані, як правило, призводить до наслідків, ціна яких дуже висока, в тому числі до зниження рентабельності, продуктивності, мотивації праці, зростання травматизму та профзахворюваності;

керівники новостворюваних господарських організацій, товариств, асоціацій, кооперативів тощо в багатьох випадках не вносять у свої статuti та установчі документи умови забезпечення охорони праці. В укладених з працівниками контрактах не завжди обумовлюються обов'язки роботодавця щодо створення безпечних умов праці;

пияцтво, низька технологічна дисципліна, постійні затримки з виплатою заробітної плати призводять до виникнення нових, незвичних відносин між роботодавцями та найманими працівниками в галузі умов та охорони праці;

окремий, значний блок проблем становлять малі підприємства, рівень травматизму на яких у кілька разів вищий, ніж на великих підприємствах. Основними причинами такого становища є:

мінімальні знання роботодавців малих підприємств про вимоги з охорони праці;

небажання роботодавців займатися організацією охорони праці;

відсутність профспілкових організацій, колективних договорів, угод з охорони праці, які могли б у правовій формі закріпити вимоги щодо додержання безпеки праці;

неефективність та неоперативність контролю з боку місцевих органів виконавчої влади та територіальних органів нагляду внаслідок великої кількості малих підприємств;

невимогливість працівників до умов праці через страх втратити своє робоче місце;

наше законодавство орієнтоване на великі підприємства зі сформованою системою організації праці. Разом з тим малі підприємства не мають можливості додержувати всіх норм законодавства, які записані у нашому Кодексі законів про працю, зокрема нормативи, що передбачають попередження працівника про наступне звільнення не менш ніж за 2 місяці, переведення на іншу роботу, переведення на роботу зі зміною умов праці та інші;

є ще одна дуже серйозна категорія суб'єктів малого підприємництва - індивідуальні підприємці («човники», торговці на ринках та інші). їх близько 500 тисяч. За даними Державної податкової адміністрації, кількість їх з року в рік зростає. Необхідні зовсім інші підходи до вирішення питань охорони праці цієї категорії підприємців, які працюють без статусу юридичної особи.

Цілком очевидно, що охорона праці в нових економічних умовах дедалі більше відходить на другий план, стає обтяжливою для роботодавця і перетворюється на джерело соціальних конфліктів.

Щоб змінити існуюче становище, необхідні формування та реалізація нової дійової політики в галузі охорони і соціального захисту людей праці, посилення державного впливу в цій сфері.

У зв'язку з цим незмірно зростає роль Держнаглядохоронпраці, як центрального органу державної виконавчої влади, що здійснює комплексне управління охороною праці.

В основу такої наступальної політики мають бути покладені три незаперечні істини:

перша - роботодавець повинен бути переконаний, що заходи з охорони праці необхідні;

друга - роботодавець повинен знати, як можна здійснювати і заходи;

третя - в сфері регулювання питань охорони праці жодне підприємство - велике чи мале, приватне чи державне - не повинно мати ніяких скидок.

Найважливіше - створити такі умови, щоб керівники підприємств не шарахалися, як чорт від ладану, від питань забезпечення здорових і безпечних умов праці, не шукали шляхів, як обійти вимоги законодавства, а були б зацікавлені у його неухильному виконанні.

Як відомо, найдієвіша зацікавленість - економічна. Однак сьогодні ще немає економічної залежності між фактичними умовами праці на

підприємствах і тими вимогами, які визначені законодавством про охорону праці. інакше кажучи, для роботодавця не створено механізму економічної зацікавленості не тільки в поліпшенні умов праці, але і в додержанні елементарних вимог безпеки.

Світовий досвід свідчить, що вирішенню цього завдання сприяє Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”. У формуванні ефективної політики в галузі охорони праці пріоритетним, безсумнівно, є нормативно-правове забезпечення, оскільки саме в законах і нормативних актах визначаються шляхи вирішення технічних, організаційних, інформаційних та інших напрямів забезпечення здорових і безпечних умов виробництва.

Передбачається подальша гармонізація чинних норм і правил з охорони праці з загальноєвропейським та міжнародним законодавством.

Система державного нагляду за охороною праці, як і будь-яка інша система, під впливом факторів економічного та соціального характеру повинна постійно розвиватися, вдосконалюватися і утверджуватися.

Ця обставина вимагає переходу від нагляду за виконанням норм і правил охорони праці до нагляду за функціонуванням на підприємствах системи управління охороною праці.

Це тим більш необхідно, бо від 70 до 80% усіх порушень правил безпеки пов'язано саме з недоліками організації праці.

Розділ 1 Законодавство про охорону праці. Основні положення закону «про охорону праці»

Законодавство про охорону праці складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України, Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне від Нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Згідно Закону України про охорону праці (№ 229-IV від 22 листопада 2002 року), охорона праці (ОП) - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Роботодавець - власник підприємства, установи, організації або повноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю.

Працівник - особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом). Дія цього Закону поширюється на всіх юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та на всіх працюючих.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону праці, застосовуються норми міжнародного договору.

1.1 Державна політика в галузі охорони праці

Державна політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах: пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;

підвищення рівня промислової безпеки шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці; комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з Цього питання та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень в галузі техніки та охорони довкілля;

соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності, адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;

використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству, інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;

забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях;

використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі Міжнародного співробітництва.

1.2 Гарантії прав на охорону праці

Стаття 5. Права на охорону праці під час укладання трудового договору

Умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці. Під час укладання трудового договору роботодавець проінформувати працівника під розписку про праці та про наявність на його робочому місці не шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я. До виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускаються особи за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Усі працівники згідно із законом підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 6. Права працівників на охорону праці під час роботи

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан

засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником а також санітарне-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки, членом якої він є, або уповноваженої працівниками особи з питань охорони праці (якщо професійна спілка на підприємстві не створювалася), а також страхового експерта з охорони праці. За період простою з причин, передбачених частиною другою цієї статті, які виникли не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Працівника, який за станом здоров'я відповідно до медичного висновку потребує надання легшої роботи, роботодавець повинен перевести за згодою працівника на таку роботу на термін, зазначений у медичному висновку, і разі потреби встановити скорочений робочий день та організувати проведення навчання працівника з набуття іншої професії відповідно до законодавства.

На час зупинення експлуатації підприємства, цеху, дільниці, окремого виробництва або устаткування органом державного нагляду за охороною праці чи службою охорони праці за працівником зберігаються місце роботи, а також середній заробіток.

Стаття 7. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію оплати праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

У разі роз'їзного характеру роботи працівникові виплачується грошова компенсація на придбання лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів на умовах, передбачених колективним договором.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніше як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахування тих, що надаються йому додатково.

Стаття 8. Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби. Працівники, які залучаються до разових робіт пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, повинні бути забезпечені зазначеними засобами.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникові певні засоби індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника вимагають їх застосування.

Стаття 9. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті

Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснюється Фондом соціального страхування від нещасних випадків відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Роботодавець може за рахунок власних коштів здійснювати потерпілим та членам їх сімей додаткові виплати відповідно до колективного чи трудового договору.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігаються

місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи проводяться його навчання і перекваліфікація, а також працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і в пільгових розмірах.

Стаття 10. Охорона праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт, пов'язаних з санітарним та побутовим обслуговуванням), а також залучення жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Праця вагітних жінок і жінок, які мають неповнолітню дитину, регулюється законодавством.

Стаття 11. Охорона праці неповнолітніх

Не допускається залучення неповнолітніх до праці на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, до пічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні, а також до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Неповнолітні приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду.

Порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професій, пов'язаних з важкими роботами і роботами із шкідливими або небезпечними умовами праці, визначається положенням, яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються законом.

Стаття 12. Охорона праці інвалідів

Підприємства, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

У випадках, передбачених законодавством, роботодавець зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час не допускається.

1.3 Організація охорони праці

Стаття 13. Управління охороною праці та обов'язки роботодавця

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;

розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;

забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;

забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;

забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;

організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками вживає заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів;

розробляє, і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства (далі - акти підприємства) та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці, забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами та актами підприємства з охорони праці;

здійснює контроль за дотриманням працівником технологічних процесів правил поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці;

організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці;

вживає термінових заходів для допомоги потерпілим залучає за необхідності професійні аварійно-рятувальні формування у разі виникнення на підприємстві аварій та нещасних випадків.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 14. **Обов'язки працівника щодо дотримання вимог нормативно-правових актів з охорони праці**

Працівник зобов'язаний:

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди.

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 15. **Служба охорони праці на підприємстві**

На підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше осіб роботодавець створює службу охорони праці відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своєю посадою і заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Спеціалісти служби охорони праці у разі виявлення порушень охорони праці мають право:

видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці;

вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

зупиняти роботу виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих;

надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Стаття 16. Комісія з питань охорони праці підприємства

На підприємстві з метою забезпечення пропорційної участі працівників у вирішенні будь-яких питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за рішенням трудового колективу може створюватися комісія з питань охорони праці.

Комісія складається з представників роботодавця та професійної спілки, а також уповноваженої найманими працівниками особи, спеціалістів з безпеки, гігієни праці та інших служб підприємства відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

Стаття 17. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами

періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець повинен забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників:

за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці;

за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 18. Навчання з питань охорони праці

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативне правових актів з охорони праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

У разі виявлення у працівників, у тому числі посадових осіб, незадовільних знань з питань охорони праці, вони повинні у місячний строк пройти повторне навчання і перевірку знань.

Вивчення основ охорони праці, а також підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних об'єктів економіки забезпечуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки в усіх навчальних закладах за програмами, погодженими із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Стаття 19. Фінансування охорони праці

Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем.

Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування визначеними законодавством, у державному і місцевих бюджетах, що виділяються окремим рядком.

Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції.

На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не менше 0,2 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді

У колективному договорі, угоді сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам, визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

Стаття 22. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій

Роботодавець повинен організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до

положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Рішення посадової особи органу державного нагляду за охороною праці може бути оскаржене у судовому порядку.

1.4 Розслідування та ведення обліку нещасних випадків професійних захворювань і аварій на виробництві

Здійснюється згідно Положення про розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві яке затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2001 р. №1094.

Дія цього Положення поширюється на підприємства, установи та організації незалежно від форми власності (далі - підприємства), на осіб, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, які є власниками цих підприємств або уповноваженими ними особами фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, які відповідно до законодавства використовують найману працю (далі роботодавці), на осіб ям забезпечують себе роботою самостійно за умови добровільної сплати ними внесків на державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, а також на осіб, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, які працюють на умовах трудового договору (контракту), проходять виробничу практику або залучаються до праці (далі - працівники).

1.4.1 Розслідування та облік нещасних випадків

Розслідуванню підлягають раптові погіршення стану здоров'я, поранення, травми, у тому числі отримані внаслідок тілесних ушкоджень, заподіяних іншою особою, гострі професійні захворювання і гострі професійні та інші отруєння, теплові удари, опіки, обмороження, утеплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, інші ушкодження, отримані внаслідок аварій, пожеж, стихійного лиха (землетруси, зсуви, повені, урагани та інші надзвичайні події), контакту з тваринами, комахами та іншими представниками фауни і

флори, що призвели до втрати працівником працездатності на один робочий день чи більше або до необхідності переведення потерпілого на іншу (легшу) роботу терміном не менш як на один робочий день, а також випадки смерті на підприємстві (далі - нещасні випадки).

До гострих професійних захворювань і гострих професійних отруєнь належать випадки, що сталися після одноразового (протягом не більше однієї робочої зміни) впливу небезпечних факторів, шкідливих речовин.

Гострі професійні захворювання спричиняються дією хімічних речовин, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання, значним фізичним навантаженням та перенапруженням окремих органів і систем людини. До них належать також інфекційні, паразитарні, алергійні захворювання тощо.

Гострі професійні отруєння спричиняються в основному шкідливими речовинами гостроспрямованої дії.

За висновками роботи комісії з розслідування визнаються пов'язаними з виробництвом і складається акт за формою Н-1 про нещасні випадки (додаток А), що сталися з працівниками під час виконання трудових (посадових) обов'язків, у тому числі у відрядженнях, а також ті, що сталися під час:

перебування на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці роботи протягом робочого часу починаючи з моменту приходу працівника на підприємство до його виходу, який повинен фіксуватися відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку, або за дорученням роботодавця в неробочий час, під час відпустки, у вихідні та святкові дні;

приведення в порядок знарядь виробництва, засобів захисту, одягу перед початком роботи і після її закінчення, виконання заходів особистої гігієни;

проїзду на роботу чи з роботи на транспортному засобі підприємства або на транспортному засобі іншого підприємства, яке надало його згідно з договором (заявкою), за наявності розпорядження роботодавця;

використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за дорученням роботодавця відповідно до встановленого порядку;

проведення дій в інтересах підприємства, на якому працює потерпілий, тобто дій, які не входять до кола виробничого завдання чи прямих обов'язків працівника (надання необхідної допомоги іншому працівникові дії щодо попередження можливих аварій або рятування людей та майна підприємства інші дії за наявності розпорядження роботодавця тощо);

ліквідації аварій, пожеж та наслідків стихійного лиха на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються підприємством;

надання підприємством шефської допомоги;

перебування на транспортному засобі або на його стоянці, на території вахтового селища, у тому числі під час змінного відпочинку, якщо причина нещасного випадку пов'язана з виконанням потерпілим трудових (посадових) обов'язків або з дією на нього небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або середовища;

прямування працівника до(між) об'єкта(ми) обслуговування за затвердженими маршрутами або до будь якого об'єкта за дорученням роботодавця;

прямування до місця відрядження та в зворотному напрямку відповідно до завдання про відрядження.

Нещасні випадки, що сталися внаслідок раптового погіршення стану здоров'я працівника, визнаються пов'язаними з виробництвом і про них складається акт за формою Н-1 за умови, що погіршення стану здоров'я працівника сталося внаслідок впливу небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або якщо потерпілий не проходив медичного огляду, передбаченого законодавством а робота, що виконувалась, була протипоказана потерпілому відповідно до медичного висновку про стан його здоров'я.

Нещасні випадки, що сталися з працівниками на території підприємства або в іншому місці роботи під час перерви для відпочинку та харчування, яка встановлюється згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку, а також під час перебування працівників на території підприємства у зв'язку з проведенням роботодавцем наради, отриманням заробітної плати обов'язковим проходженням медичного огляду тощо, а також у випадках, передбачених колективним договором (угодою), розслідуються згідно з вимогами цього положення.

Такі нещасні випадки визнаються пов'язаними з виробництвом і про них складається акт за формою Н-1.

За висновками роботи комісії з розслідування не визнаються пов'язаними з виробництвом і не складається акт за формою Н-1 про нещасні випадки, що сталися з працівниками:

під час прямування на роботу чи з роботи пішки, на громадському, власному або іншому транспортному засобі, який не належить підприємству і не використовувався в інтересах цього підприємства;

за місцем постійного проживання на території польових і вахтових селищ;

під час використання ними в особистих цілях транспортних засобів підприємства без дозволу роботодавця, а також устаткування, механізмів, інструментів, крім випадків, що сталися внаслідок несправності цього устаткування, механізмів, інструментів;

У наслідок отруєння алкоголем, наркотичними або іншими отруйними речовинами, а також унаслідок їх дії (асфіксія, інсульт, зупинка серця тощо) за наявності медичного висновку, якщо це не викликано застосуванням цих речовин у виробничих процесах або порушенням вимог

безпеки щодо їх зберігання і транспортування, або якщо потерпілий, який перебував у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, був відсторонений від роботи згідно з установленим порядком;

під час скоєння ними злочинів або інших правопорушень, якщо ці дії підтвержені рішенням суду;

у разі природної смерті або самогубства, що підтверджено висновками судово медичної експертизи та органів прокуратури.

Якщо за висновками роботи комісії з розслідування прийнято рішення, що про нещасний випадок не повинен складатися акт за формою Н-1, про такий нещасний випадок складається акт за формою НТ (невиробничий травматизм) відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

1.4.2 Повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування та ведення обліку

Про кожний нещасний випадок свідок, працівник, який його виявив, або сам потерпілий повинні негайно повідомити безпосереднього керівника робіт чи іншу уповноважену особу підприємства і вжити заходів до надання необхідної допомоги.

Керівник робіт (уповноважена особа підприємства) у свою чергу зобов'язаний:

терміново організувати надання медичної допомоги потерпілому, у разі необхідності доставити його до лікувально-профілактичного закладу;

повідомити про те, що сталося, роботодавця, відповідну профспілкову організацію;

зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку на робочому місці та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів до недопущення подібних випадків.

Лікувально-профілактичний заклад про кожне звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві без направлення підприємства повинен протягом доби про кожного потерпілого повідомити засобами зв'язку або надіслати екстрене повідомлення за встановленою формою:

підприємство, де працює потерпілий;

відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (далі - Фонд);

відповідну установу (заклад) державної санітарко епідеміологічної служби у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння).

Роботодавець, одержавши повідомлення про нещасний випадок, крім випадків із смертельним наслідком та групових:

повідомляє про нещасний випадок відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду за формою, що встановлюється цим Фондом, якщо потерпілий є працівником іншого підприємства, - це підприємство, у разі нещасного випадку, що стався внаслідок пожежі, - відповідні органи державної пожежної охорони, а в разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) - відповідні установи (заклади) державної санітарно-епідеміологічної служби;

організує його розслідування і утворює комісію з розслідування.

До складу комісії з розслідування включаються керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа (спеціаліст), на яку роботодавцем покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці (голова цієї комісії), керівник структурного підрозділу або головний спеціаліст, представник профспілкової організації, членом якої є потерпілий, або уповноважений трудового колективу з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки, інші особи.

Керівник робіт, який безпосередньо відповідає за охорону праці на місці де стався нещасний випадок, до складу комісії з розслідування не включається.

На підприємствах, де немає структурних підрозділів або головних спеціалістів, до складу комісії з розслідування включається представник роботодавця.

Потерпілий або його довірена особа має право брати участь в розслідуванні нещасного випадку.

У разі настання нещасного випадку з особою, яка забезпечує себе роботою самостійно, за умови добровільної сплати нею внесків на державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання розслідування організує відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду.

Головою комісії з розслідування призначається представник відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду, а до складу цієї комісії включається потерпілий або його довірена особа, спеціаліст з охорони праці відповідної місцевої держадміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування, представник профспілкової організації, членом якої є потерпілий.

Комісія з розслідування зобов'язана протягом трьох діб:

обстежити місце нещасного випадку, опитати свідків і осіб, які причетні до нього, та одержати пояснення потерпілого, якщо це можливо;

визначити відповідність умов і безпеки праці вимогам нормативно-правових актів про охорону праці;

з'ясувати обставини і причини, що призвели до нещасного випадку, визначити, пов'язаний чи не пов'язаний цей випадок з виробництвом;

визначити осіб, які допустили порушення нормативно-правових актів про охорону праці, а також розробити заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам;

скласти акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 у двох примірниках, а також акт за формою Н-1 або акт за формою НТ про потерпілого у шести примірниках і передати його на затвердження роботодавцю;

Нещасні випадки, про які складаються акти за формою Н-1 або НТ, беруться на облік і реєструються роботодавцем у спеціальному журналі.

Роботодавець повинен розглянути і затвердити акти за формою Н-1 або НТ протягом доби після закінчення розслідування, а щодо випадків, які сталися за межами підприємства, протягом доби після одержання необхідних матеріалів.

Затверджені акти протягом трьох діб надсилаються:

потерпілому або його довірній особі разом з актом розслідування нещасного випадку;

керівникові цеху або іншого структурного підрозділу, дільниці, місця де стався нещасний випадок, для здійснення заходів щодо запобігання подібним випадкам;

відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду разом копією акта розслідування нещасного випадку;

відповідному територіальному органу Держнаглядохоронпраці, профспілковій організації, членом якої є потерпілий;

керівникові (спеціалістові) служби охорони праці підприємства або посадовій особі (спеціалісту), на яку роботодавцем покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці Акт за формою Н-1 або НТ надсилається разом з першим примірником акта розслідування нещасного випадку та іншими матеріалами.

На вимогу потерпілого голова комісії з розслідування зобов'язаний ознайомити потерпілого або його довірену особу з матеріалами розслідування нещасного випадку.

Акти розслідування нещасного випадку, акти за формою Н-1 або НТ разом з матеріалами розслідування підлягають зберіганню протягом 45 років на підприємстві, працівником якого є (був) потерпілий. У разі ліквідації підприємства акти розслідування нещасних випадків, акти за формою Н-1 або НТ підлягають передачі правонаступникові, який бере на облік ці нещасні випадки, а у разі його відсутності або банкрутства - до державного архіву.

Нещасний випадок, про який безпосереднього керівника потерпілого чи роботодавця своєчасно не повідомили або якщо втрата працездатності від нього настала не одразу, незалежно від терміну коли він стався, розслідується згідно з цим Положенням протягом місяця після одержання заяви потерпілого чи особи, яка представляє його інтереси.

Нещасний випадок, що стався на підприємстві з працівником іншого підприємства під час виконання ним завдання свого керівника, розслідується підприємством, де стався нещасний випадок, і про нього складається акт за формою Н-1 комісією з розслідування за участю

представників підприємства, працівником якого є потерпілий. Такий нещасний випадок береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий.

Підприємство, де стався нещасний випадок, зберігає у себе один примірник затвердженого акта за формою Н-1.

Нещасний випадок, що стався з працівником, який тимчасово був переведений за договором з керівником підприємства на інше підприємство або який виконував роботи за сумісництвом, розслідується і береться на облік підприємством, куди його було переведено або на якому він працював за сумісництвом.

Нещасний випадок, що стався з працівником, який виконував роботи під керівництвом посадових осіб свого підприємства на виділених територіях об'єктах, дільницях іншого підприємства, розслідується і береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий. У розслідуванні бере участь представник підприємства, де стався нещасний випадок.

Нещасні випадки з учнями і студентами навчальних закладів, що сталися під час проходження ними виробничої практики або виконання робіт на підприємстві під керівництвом його посадових осіб, розслідуються і беруться на облік підприємством. У розслідуванні повинен брати участь представник навчального закладу.

Нещасні випадки, що сталися на підприємстві з учнями і студентами навчальних закладів, які проходили виробничу практику або виконували роботу під керівництвом викладача на виділеній підприємством дільниці розслідуються навчальним закладом разом з представником підприємства і беруться на облік навчальним закладом.

Нещасні випадки, що сталися з громадянами України та іноземцями, які входять до складу екіпажів (бригад) на морських і річкових суднах, літаках, засобах залізничного і автомобільного транспорту, що перебувають за кордоном (порти, доки, станції, судноремонтні заводи, майстерні тощо), розслідуються відповідно до цього Положення, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

1.4.3 Спеціальне розслідування нещасних випадків

Спеціальному розслідуванню підлягають нещасні випадки із смертельним наслідком;

групові нещасні випадки, які сталися одночасно з двома і більше працівниками незалежно від тяжкості ушкодження їх здоров'я;

випадки смерті на підприємстві,

випадки зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків.

Про груповий нещасний випадок, нещасний випадок із смертельним наслідком, випадок смерті, а також зникнення працівника під час

виконання ним трудових обов'язків роботодавець зобов'язаний негайно передати засобами зв'язку повідомлення за встановленою формою:

відповідному територіальному органу Держнаглядохоронпраці;

відповідному органу прокуратури за місцем виникнення нещасного випадку;

відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду;

органу, до сфери управління якого належить це підприємство (у разі його відсутності - відповідній місцевій держадміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування);

відповідній установі (закладу) санітарно-епідеміологічної служби у разі виявлення гострих професійних захворювань (отруень);

профспілковій організації, членом якої є потерпілий;

вищестоящому профспілковому органу;

відповідному органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та іншим органам (у разі необхідності).

Спеціальне розслідування нещасного випадку із смертельним наслідком, групового нещасного випадку, випадку смерті, а також випадку зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків організовує роботодавець (якщо постраждав сам роботодавець, - орган, до сфери управління якого належить підприємство, а у разі його відсутності відповідна місцева держадміністрація або виконавчий орган місцевого самоврядування).

Розслідування цього випадку проводиться комісією із спеціального розслідування, яка призначається наказом керівника територіального органу Держнаглядохоронпраці за погодженням з органами, представники яких входять до складу цієї комісії.

До складу комісії із спеціального розслідування включаються посадова особа органу державного нагляду за охороною праці (голова комісії), представник відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонд), представники органу, до сфери управління якого належить підприємство, а у разі його відсутності відповідної місцевої держадміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування роботодавця, профспілкової організації, членом якої є потерпілий вищестоящого профспілкового органу або уповноважений трудового колективу з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки, а у разі розслідування випадків виявлення гострих професійних захворювань (отруень) також спеціаліст відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби.

Спеціальне розслідування нещасних випадків проводиться протягом не більше 10 робочих днів. У разі необхідності встановлений термін може бути продовжений органом, який призначив розслідування.

За результатами розслідування складається акт спеціального розслідування за формою Н-5, а також оформляються інші матеріали, передбачені цим Положенням, у тому числі карта обліку професійного

захворювання (отруєння) на кожного потерпілого за формою П-5, якщо нещасний випадок пов'язаний з гострим професійним захворюванням (отруєнням).

В акті спеціального розслідування нещасного випадку, який стався внаслідок аvari, зазначається її категорія та розмір заподіяної під час цієї аварії матеріальної шкоди.

Акт спеціального розслідування підписується головою і всіма членами комісії із спеціального розслідування. У разі незгоди із змістом акта член комісії у письмовій формі викладає свою окрему думку.

Акт за формою Н-1 або НТ на кожного потерпілого складається відповідно до акта спеціального розслідування у двох примірниках, підписується головою та членами комісії із спеціального розслідування і затверджується роботодавцем протягом доби після одержання цих документів.

Для встановлення причин нещасних випадків і розроблення заходів щодо запобігання подібним випадкам комісія із спеціального розслідування має право вимагати від роботодавця утворення експертної комісії із залученням до її роботи за рахунок підприємства експертів-спеціалістів науково-дослідних, проектно-конструкторських та інших організацій, органів виконавчої влади та державного нагляду за охороною праці.

Під час розслідування роботодавець зобов'язаний:

зробити у разі необхідності фотознімки місця нещасного випадку пошкодженого об'єкта, устаткування інструменту, а також надати технічну документацію та інші необхідні матеріали;

надати транспортні засоби, засоби зв'язку, службові приміщення для роботи комісії із спеціального розслідування, експертної комісії;

організувати у разі розслідування випадків виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) проведення медичного обстеження працівників відповідної ділянки підприємства;

забезпечити проведення необхідних лабораторних досліджень і випробувань, технічних розрахунків та інших робіт;

організувати друкування, розмноження і оформлення в необхідній кількості матеріалів спеціального розслідування.

Члени комісії із спеціального розслідування мають право одержувати письмові та усні пояснення від працівників підприємства і свідків події або проводити їх опитування.

Члени комісії із спеціального розслідування повинні зустрітися з потерпілими або членами їхніх сімей, довіреними особами розглянути і вирішити на місці соціальні питання або внести пропозиції про їх вирішення відповідним органам, а також дати роз'яснення потерпілим (сім'ям, довіреним особам) щодо їх прав та належної компенсації відповідно до законодавства.

Роботодавець, працівником якого є потерпілий, компенсує витрати, пов'язані з діяльністю комісії із спеціального розслідування та залучених до її роботи спеціалістів. Відшкодування витрат на відрядження працівників, які є членами цієї комісії або залучені до її роботи, роботодавець здійснює в розмірах, передбачених нормами відшкодування витрат на відрядження за рахунок валових витрат, шляхом перерахування на поточний рахунок сум за дорученням.

Роботодавець у п'ятиденний термін з моменту підписання акта спеціального розслідування нещасного випадку чи одержання припису посадової особи органу, державного нагляду за охороною праці щодо взяття на облік нещасного випадку зобов'язаний розглянути ці матеріали і видати наказ про здійснення запропонованих заходів щодо запобігання виникненню подібних випадків, а також притягнути до відповідальності працівників, які допустили порушення законодавства про охорону праці.

Про здійснення запропонованих заходів роботодавець у письмовій формі повідомляє органи, які брали участь у розслідуванні, в терміни, зазначені в акті спеціального розслідування.

1.4.4 Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин

Роботодавець на підставі актів за формою Н-1 складає державну статистичну звітність про потерпілих за формою затвердженою Держкомстатом, і подає її в установленому порядку відповідним організаціям, а також несе відповідальність за її достовірність згідно із законодавством.

Роботодавець зобов'язаний проводити аналіз причин нещасних випадків за підсумками кварталу, півріччя і року та розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання подібним випадкам.

Органи, до сфери управління яких належать підприємства, місцеві держадміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування зобов'язані аналізувати обставини і причини нещасних випадків за підсумками півріччя і року, доводити результати цього аналізу до відома підприємств, що належать до сфери їх управління, а також розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання подібним випадкам.

Органи державного управління, державного нагляду за охороною праці, Фонд та профспілкові організації в межах своєї компетенції перевіряють ефективність профілактики нещасних випадків, вживають заходів до виявлення та усунення порушень цього Положення.

Підприємства, органи, до сфери управління яких належать підприємства, а також Фонд ведуть облік усіх пов'язаних з виробництвом нещасних випадків.

Центральні органи виконавчої влади, місцеві держадміністрації виконавчі органи місцевого самоврядування, Держнагляд охорони праці

ведуть оперативний облік пов'язаних з виробництвом нещасних випадків, потерпілих унаслідок групових нещасних випадків та нещасних випадків із смертельними наслідками, про які складено акти за формою Н-1.

Збирання статистичних даних та розроблення державної статистичної звітності про потерпілих від нещасних випадків на підприємствах, про які складено акти за формою Н-1 або НТ, здійснюють органи державної статистики.

1.4.5 Розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь

Усі вперше виявлені випадки хронічних професійних захворювань і отруєнь (далі - професійні захворювання) підлягають розслідуванню.

Професійний характер захворювання визначається експертною комісією у складі спеціалістів лікувально-профілактичного закладу, якому надано таке право МОЗ.

У разі необхідності до роботи експертної комісії залучаються спеціалісти (представники) підприємства, робочого органу виконавчої дирекції Фонду, профспілкової організації, членом якої є потерпілий.

Віднесення захворювання до професійного проводиться відповідно до порядку встановлення зв'язку захворювання з умовами праці.

Зв'язок професійного захворювання з умовами праці працівника визначається на підставі клінічних даних і санітарно-гігієнічної характеристики умов праці, яка складається відповідною установою (закладом) державної санітарно-епідеміологічної служби за участю спеціалістів (представників) підприємства, профспілок та робочого органу виконавчої дирекції Фонду. Санітарно-гігієнічна характеристика видається на запит керівника лікувально-профілактичного закладу, що обслуговує підприємство, або спеціаліста з профпатології міста (області), завідуючого відділенням профпатології міської (обласної) лікарні.

Якщо на час складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці потерпілий не підпадав під дію чинників виробничого середовища, що могли викликати професійне захворювання, враховується його попередня робота, пов'язана з дією несприятливих виробничих факторів.

У разі виникнення підозри на профзахворювання лікувально-профілактичний заклад направляє працівника з відповідними документами, перелік яких визначений Порядком встановлення зв'язку захворювання з умовами праці, на консультацію до головного спеціаліста з профпатології міста (області).

На кожного хворого клініками науково-дослідних Інститутів, відділеннями професійних захворювань лікувально-профілактичних закладів складається повідомлення за формою П-3. Протягом трьох діб після встановлення остаточного діагнозу повідомлення надсилається роботодавцю або керівнику підприємства, шкідливі виробничі фактори на

якому призвели до виникнення професійного захворювання, відповідній установі (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби та лікувально-профілактичному закладу, які обслуговують це підприємство відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду.

Роботодавець організовує розслідування кожного випадку виявлення професійного захворювання протягом десяти робочих днів з моменту одержання повідомлення.

Розслідування випадку професійного захворювання проводиться комісією у складі представників відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби (голова комісії), лікувально-профілактичного закладу, підприємства, профспілкової організації, членом якої є хворий, або уповноваженого трудового колективу з питань охорони праці, якщо хворий не є членом профспілки, відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду.

Комісія з розслідування зобов'язана:

скласти програму розслідування причин професійного захворювання;
розподілити функції між членами комісії;

розглянути питання про необхідність залучення до її роботи експертів;

провести розслідування обставин та причин професійного захворювання;

скласти акт розслідування за формою П-4, у якому зазначити заходи щодо запобігання розвитку професійного захворювання, забезпечення нормалізації умов праці, а також назвати осіб, які не виконали відповідні вимоги (правила, гігієнічні регламенти).

Комісія з розслідування проводить гігієнічну оцінку умов праці працівника за матеріалами раніше проведених атестацій робочих місць, результатів обстежень і досліджень, вивчає приписи державного нагляду за охороною праці, одержує письмові пояснення посадових осіб і працівників з питань, пов'язаних з розслідуванням професійного захворювання.

Акт розслідування причин професійного захворювання складається комісією з розслідування у шести примірниках протягом трьох діб після закінчення розслідування та надсилається роботодавцем хворому, лікувально-профілактичному закладу, який обслуговує це підприємство робочому органу виконавчої дирекції Фонду та профспілковій організації, членом якої є хворий. Один примірник акта надсилається відповідній установі (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби для аналізу і контролю за здійсненням заходів.

Роботодавець зобов'язаний у п'ятиденний термін після закінчення розслідування причин професійного захворювання розглянути його матеріали та видати наказ про заходи щодо запобігання професійним захворюванням, а також про притягнення до відповідальності осіб, з вини яких допущено порушення санітарних норм і правил що призвели до виникнення професійного захворювання.

Про здійснення запропонованих комісією з розслідування заходів щодо запобігання професійним захворюванням роботодавця письмово інформує відповідну установу (заклад) державної санітарно епідеміологічної служби протягом терміну, зазначеного в акті.

1.5 Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Стаття 38. Органи державного нагляду за охороною праці

Державний нагляд за дотриманням законів та Інших нормативно-правових актів про охорону праці здійснюють:

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

спеціально уповноважений державний орган з питань радіаційної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань, пожежної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань гігієни праці.

Органи державного нагляду за охороною праці не залежать від будь яких господарських органів, суб'єктів підприємництва, об'єднань громадян політичних формувань, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, їм не підзвітні і не підконтрольні.

Діяльність органів державного нагляду за охороною праці регулюється цим Законом, законами України «Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку», «Про пожежну безпеку» «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», іншими нормативно-правовими актами та положеннями про ці органи, що затверджуються Президентом України або Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Права і відповідальність посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право:

безперешкодно відвідувати підконтрольні підприємства (об'єкти) виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку дотримання законодавства з питань віднесених до їх компетенції;

одержувати від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення висновки експертних обстежень аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення;

видавати в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до

законодавства використовують найману працю, міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки; забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, дільниць, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих;

притягати до адміністративної відповідальності працівників, винних у порушенні законодавства про охорону праці;

надсилати роботодавцям подання про невідповідність окремих посадових осіб займаній посаді, передавати матеріали органам прокуратури для притягнення цих осіб, до відповідальності згідно із законом.

Рішення посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за необхідності обґрунтовуються результатами роботи та висновками експертно-технічних центрів, дослідних, випробувальних лабораторій та інших підрозділів (груп) технічної підтримки, що функціонують у складі органів державного нагляду за охороною праці відповідно до завдань інспекційної служби або створюються і діють згідно із законодавством як незалежні експертні організації. Наукова підтримка наглядової діяльності здійснюється відповідними науково-дослідними установами.

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці є державними службовцями, і на них поширюється дія Закону України «Про державну службу». Вони несуть відповідальність згідно із законом за виконання покладених на них обов'язків. Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право носити формений одяг, зразки якого затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 41. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють професійні спілки, їх об'єднання в особі своїх виборних органів і представників.

Професійні спілки здійснюють громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових

умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників професійні спілки мають право вимагати, від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях у цехах та інших структурних підрозділах - або на підприємствах чи виробництвах фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, в цілому на період, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Професійні спілки також мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проєктуються будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам про охорону праці, брати участь у розслідуванні причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві та надавати свої висновки про них, вносити роботодавцям, державним органам управління і нагляду подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

У разі відсутності професійної спілки на підприємстві громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснює уповноважена найманими працівниками особа.

Стаття 42. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці мають право безперешкодно перевіряти на підприємствах виконання вимог щодо охорони праці і вносити обов'язкові для розгляду роботодавцем пропозиції про усунення виявлених порушень нормативно-правових актів з безпеки і гігієни праці.

Дня виконання цих обов'язків роботодавець за свій рахунок організовує навчання, забезпечує необхідними засобами і звільняє уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці від роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ними середнього заробітку.

Не можуть бути ущемлені будь-які законні інтереси працівників у зв'язку з виконанням ними обов'язків уповноважених найманими працівниками осіб і питань охорони праці, к звільнення або притягнення до дисциплінарної чи матеріальної відповідальності здійснюється лише за згодою найманих працівників у порядку, визначеному колективним договором.

Якщо уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці вважають, що профілактичні заходи, вжиті роботодавцем, є недостатніми, вони можуть звернутися за допомогою до органу державного нагляду за охороною праці. Вони також мають право брати участь і вносити відповідні пропозиції під час інспекційних перевірок підприємств чи виробництв фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, цими органами.

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці діють відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань праці та соціальної політики.

1.6 Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці

Стаття 43. Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб та працівників

За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу у порядку, встановленому законом.

Максимальний розмір штрафу не може перевищувати п'яти відсотків місячного фонду заробітної плати юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Несплата юридичними чи фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю, штрафу тягне за собою нарахування на суму штрафу пені у розмірі двох відсотків за кожний день прострочення.

Застосування штрафних санкцій до посадових осіб і працівників за порушення законів та інших нормативних правових актів з охорони праці здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особи, на яких накладено штраф, вносять його в касу підприємства за місцем роботи.

Рішення про стягнення штрафу може бути оскаржено в місячний строк у судовому порядку.

Кошти від застосування штрафних санкцій до юридичних чи фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю посадових осіб і працівників, визначених цією статтею, зараховуються до Державного бюджету України.

Стаття 44. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

Розділ 2 Закон України про охорону праці

Закон (затверджений 22 листопада 2002 року, №229-IV) визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відпо-органів державної влади відносини між робото-і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює організації охорони праці в Україні.

2.1 Загальні положення

Стаття 1. Визначення понять і термінів

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Роботодавець – власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю.

Працівник – особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом).

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на всіх юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та на всіх працюючих.

Стаття 3. Законодавство про охорону праці

Законодавство про охорону праці складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України, Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

міжнародним договором, згода на обов'язковість надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону праці, застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 4. Державна політика в галузі охорони праці

Політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;

підвищення рівня промислової безпеки шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;

комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з цього питання та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень в галузі техніки та охорони довкілля;

соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;

адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;

використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству;

інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;

забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях;

використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва.

2.2 Гарантії прав на охорону праці

Стаття 5. Права на охорону праці під час укладання трудового договору

Умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці.

Під час укладання трудового договору роботодавець проінформувати працівника під розписку про праці та про наявність на його робочому місці не-і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я. До виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускаються особи за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Усі працівники згідно із законом підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 6. Права працівників на охорону праці під час роботи

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарне-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця. Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки, членом якої він є, або уповноваженої працівниками особи з питань охорони праці (якщо професійна спілка на підприємстві не створювалася), а також страхового експерта з охорони праці.

За період простою з причин, передбачених частиною другою цієї статті, які виникли не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Працівника, який за станом здоров'я відповідно до медичного висновку потребує надання легшої роботи, роботодавець повинен перевести за згодою працівника на таку роботу на термін, зазначений у медичному висновку, і у разі потреби встановити скорочений робочий день та організувати проведення навчання працівника з набуття іншої професії відповідно до законодавства.

На час зупинення експлуатації підприємства, цеху, дільниці, окремого виробництва або устаткування органом державного нагляду за охороною праці чи службою охорони праці за працівником зберігаються місце роботи, а також середній заробіток.

Стаття 7. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

У разі роз'їзного характеру роботи працівникові виплачується грошова компенсація на придбання лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів на умовах, передбачених колективним договором.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніше як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

Стаття 8. Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби. Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, повинні бути забезпечені зазначеними засобами.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникові певні засоби

індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника вимагають їх застосування.

Стаття 9. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті

Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснюється Фондом соціального страхування від нещасних випадків відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Роботодавець може за рахунок власних коштів здійснювати потерпілим та членам їх сімей додаткові виплати відповідно до колективного чи трудового договору.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігаються місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи проводяться його навчання і перекваліфікація, а також працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і в пільгових розмірах.

Стаття 10. Охорона праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт, пов'язаних з санітарним та побутовим обслуговуванням), а також залучення жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Праця вагітних жінок і жінок, які мають неповнолітню дитину, регулюється законодавством.

Стаття 11. Охорона праці неповнолітніх

Не допускається залучення неповнолітніх до праці на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, до пічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні, а також до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і

робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Неповнолітні приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду.

Порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професій, пов'язаних з важкими роботами і роботами із шкідливими або небезпечними умовами праці, визначається положенням, яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються законом.

Стаття 12. Охорона праці інвалідів

Підприємства, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

У випадках, передбачених законодавством, роботодавець зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час не допускається.

2.3 Організація охорони праці

Стаття 13. Управління охороною праці та обов'язки роботодавця

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;

розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;

забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;

забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;

забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;

організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками вживає заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів;

розробляє; і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства (далі - акти підприємства), та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці, забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами та актами підприємства з охорони праці;

здійснює контроль за додержанням працівником технологічних процесів, правил поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці;

організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці;

вживає термінових заходів для допомоги потерпілим, залучає за необхідності професійні аварійно-рятувальні формування у разі виникнення на підприємстві аварій та нещасних випадків.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 14. **Обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці**

Працівник зобов'язаний:

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди.

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 15. Служба охорони праці на підприємстві

На підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше осіб роботодавець створює службу охорони праці відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своєю посадою і заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Спеціалісти служби охорони праці у разі виявлених порушень охорони праці мають право:

видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці;

вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

зупиняти роботу виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих;

надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Стаття 16. Комісія з питань охорони праці підприємства

На підприємстві з метою забезпечення пропорційної участі працівників у вирішенні будь-яких питань безпеки, гігієни праці та

виробничого середовища за рішенням трудового колективу може створюватися комісія з питань охорони праці.

Комісія складається з представників роботодавця та професійної спілки, а також уповноваженої найманими працівниками особи, спеціалістів з безпеки, гігієни праці та інших служб підприємства відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

Стаття 17. **Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій**

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець повинен забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників:

за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці;

за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 18. **Навчання з питань охорони праці**

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок

роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

У разі виявлення у працівників, у тому числі посадових осіб, незадовільних знань з питань охорони праці, вони повинні у місячний строк пройти повторне навчання і перевірку знань.

Вивчення основ охорони праці, а також підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних об'єктів економіки забезпечуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки в усіх навчальних закладах за програмами, погодженими із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Стаття 19. Фінансування охорони праці

Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем.

Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у державному і місцевих бюджетах, що виділяються окремим рядком.

Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції.

На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не менше 0,2 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді

У колективному договорі, угоді сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам, визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

Стаття 21. Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва

Виробничі будівлі, споруди, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, що вводяться в дію після будівництва (виготовлення) або реконструкції, капітального ремонту тощо, та технологічні процеси повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

Проектування виробничих об'єктів, розроблення нових технологій, засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих повинні провадитися з урахуванням вимог щодо охорони праці. Не допускається будівництво, реконструкція, технічне переоснащення, тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, виготовлення і впровадження нових для даного підприємства технологій і зазначених засобів без попередньої експертизи робочого проекту або робочої документації на їх відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці. Фінансування цих робіт може провадитися лише після одержання позитивних результатів експертизи.

Роботодавець повинен одержати дозвіл на початок роботи та види робіт підприємства, діяльність якого пов'язана з виконанням робіт та експлуатацією об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Перелік видів робіт, об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки визначається Кабінетом Міністрів України.

Експертиза проектів, реєстрація, огляди, випробування тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, прийняття їх в експлуатацію провадяться у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі коли роботодавець не одержав зазначеного дозволу, місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, вживає заходів до скасування державної реєстрації цього підприємства у встановленому законом порядку за умови, якщо протягом місяця від часу виявлення вказаних недоліків роботодавець не провів належних заходів з їх усунення.

Технологічні процеси, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, хімічні речовини і їх сполуки та інша небезпечна продукція, придбані за кордоном, допускаються в експлуатацію (до застосування) лише за умови проведення експертизи на відповідність їх нормативно-правовим актам з охорони праці, що чинні на території України.

Прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів проводиться за участю представників професійних спілок.

Не допускається застосування у виробництві шкідливих речовин у разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації.

Стаття 22. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій

Роботодавець повинен організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Рішення посадової особи органу державного нагляду за охороною праці може бути оскаржене у судовому порядку.

Стаття 23. Інформація та звітність про стан охорони праці

Роботодавець зобов'язаний інформувати працівників або осіб, уповноважених на здійснення громадського контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів з охорони праці та Фонд соціального страхування від нещасних випадків про стан охорони праці, причину аварій, нещасних випадків і професійних захворювань і про заходи, яких вжито для їх усунення та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог.

Працівникам та/або їхнім представникам забезпечується доступ до інформації та документів, що містять результати атестації робочих місць, заплановані роботодавцем профілактичні заходи, результати розслідування, обліку та аналізу нещасних випадків і професійних захворювань і звіти з цих питань, а також до повідомлень, подань та приписів органів державного управління і державного нагляду за охороною праці.

Органи державного управління охороною праці у встановленому порядку інформують населення України, працівників про реалізацію

державної політики з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих чи регіональних програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробничого травматизму і професійних захворювань, про виконання своїх рішень щодо охорони життя та здоров'я працівників.

На державному рівні ведеться єдина державна статистична звітність з питань охорони праці, форма якої погоджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади а нагляду за охороною праці, професійними спілками та Фондом соціального страхування від нещасних випадків.

Стаття 24. Добровільні об'єднання громадян, працівників і спеціалістів з охорони праці

З метою об'єднання зусиль найманих працівників, учених, спеціалістів з охорони праці та окремих громадян для поліпшення охорони праці, захисту працівників від виробничого травматизму і професійних захворювань можуть створюватись асоціації, товариства, фонди та інші добровільні об'єднання громадян, що діють відповідно до закону.

2.4 Стимулювання охорони праці

Стаття 25. Економічне стимулювання охорони праці

До працівників можуть застосовуватися будь-які заохочення за активну участь та ініціативу у здійсненні заходів щодо підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці. Види заохочень визначаються колективним договором, угодою.

При розрахунку розміру страхового внеску для кожного підприємства Фондом соціального страхування від нещасних випадків, за умови досягнення належного стану охорони праці і зниження рівня або відсутності травматизму і професійної захворюваності внаслідок здійснення роботодавцем відповідних профілактичних заходів, може бути встановлено знижку до нього або надбавку до розміру страхового внеску за високий рівень травматизму і професійної захворюваності та неналежний стан охорони праці.

Розрахунок розміру страхового внеску із застосуванням знижок та надбавок для кожного підприємства, передбачених частиною другою цієї статті, провадиться відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 26. Відшкодування юридичним, фізичним особам і державі збитків, завданих порушенням вимог з охорони праці

Роботодавець зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані порушенням вимог з охорони праці іншим юридичним, фізичним особам і державі, на загальних підставах, передбачених законом.

Роботодавець відшкодовує витрати на проведення робіт з рятування потерпілих під час аварії та ліквідації її наслідків, на розслідування і

проведення експертизи причин аварії, нещасного випадку або професійного захворювання, на складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці осіб, які проходять обстеження щодо наявності професійного захворювання, а також інші витрати, передбачені законодавством.

2.5 Нормативно-правові акти з охорони праці

Стаття 27. Документи, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці

Нормативно-правові акти з охорони праці - це правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання.

Стаття 28. Опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів з охорони праці

Опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних нормативно-правових актів з охорони праці провадяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з наглядом за охороною праці за участю професійних спілок і Фонду соціального страхування від нещасних випадків та за погодженням з органами державного нагляду за охороною праці.

Санітарні правила та норми затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Нормативно-правові акти з охорони праці переглядаються в міру впровадження досягнень науки і техніки, що сприяють поліпшенню безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, але не рідше одного разу на десять років.

Стандарти, технічні умови та інші документи на засоби праці і технологічні процеси повинні включати вимоги щодо охорони праці і погоджуватися з органами державного нагляду за охороною праці.

Стаття 29. Тимчасове припинення чинності нормативно-правових актів з охорони праці

У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці роботодавець зобов'язаний повідомити про це відповідний орган державного нагляду за охороною праці. Він може звернутися до зазначеного органу з клопотанням про встановлення необхідного строку для виконання заходів щодо приведення умов праці на конкретному виробництві чи робочому місці до нормативних вимог.

Відповідний орган державного нагляду за охороною праці розглядає клопотання роботодавця, проводить у разі потреби експертизу запланованих заходів, визначає їх достатність і за наявності підстав може, як виняток, прийняти рішення про встановлення іншого строку застосування вимог нормативних актів з охорони праці.

Роботодавець зобов'язаний невідкладно повідомити заінтересованих працівників про рішення зазначеного органу державного нагляду за охороною праці.

Стаття 30. Поширення дії нормативно-правових актів з охорони праці на сферу трудового і професійного навчання

Нормативно-правові акти з охорони праці є обов'язковими для виконання у виробничих майстернях, лабораторіях, цехах, на дільницях та в інших місцях трудового і професійного навчання, облаштованих у будь-яких навчальних закладах.

Організація охорони праці на зазначених об'єктах, а також порядок розслідування та обліку нещасних випадків з учнями і студентами під час трудового та професійного навчання у навчальних закладах визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки за погодженням з відповідним профспілковим органом.

До учнів і студентів, які проходять трудове і професійне навчання (виробничу практику) на підприємствах під керівництвом їх персоналу, застосовується законодавство про охорону праці у такому ж порядку, що й до працівників підприємства.

2.6 Державне управління охороною праці

Стаття 31. Органи державного управління охороною праці

Державне управління охороною праці здійснюють:

Кабінет Міністрів України;

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Стаття 32. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці

Кабінет Міністрів України:

забезпечує реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

подає на затвердження Верховною Радою України загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо створення безпечних і здорових умов праці та нагляду за охороною праці;

встановлює єдину державну статистичну звітність, 5 питань охорони праці. З метою координації діяльності органів державного управління охороною праці створюється Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення, яку очолює віце-прем'єр-міністр України.

Стаття 33. Повноваження міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в галузі охорони праці

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади:

проводять єдину науково-технічну політику в галузі охорони праці;
розробляють і реалізують галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за участю профспілок; ,
здійснюють методичне керівництво діяльністю підприємств галузі з охорони праці;

укладають з відповідними галузевими профспілками угоди з питань поліпшення умов і безпеки праці;

беруть участь в опрацюванні та перегляді нормативно-правових актів з охорони праці;

організують навчання і перевірку знань з питань охорони праці;

створюють у разі потреби аварійно-рятувальні служби, здійснюють керівництво їх діяльністю, забезпечують виконання інших вимог законодавства, що регулює відносини у сфері рятувальної справи;

здійснюють відомчий контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі.

Для координації, вдосконалення роботи з охорони праці і контролю за цією роботою в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади створюються структурні підрозділи з охорони праці.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань праці та соціальної політики забезпечує проведення державної експертизи умов праці із залученням служб санітарного епідеміологічного нагляду спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я, визначає порядок та здійснює контроль за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам з охорони праці.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці:

здійснює комплексне управління охороною праці на державному рівні, реалізує державну політику в цій галузі та здійснює контроль за виконанням функцій державного управління охороною праці міністерствами, Іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування;

розробляє за участю міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Фонду соціального страхування від нещасних випадків, всеукраїнських об'єднань роботодавців та профспілок загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і контролює її виконання;

здійснює нормотворчу діяльність, розробляє та затверджує правила, норми, положення, інструкції та інші нормативно-правові акти з охорони праці або зміни до них;

координує роботу міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності в галузі безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

одержує безоплатно від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів статистики, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності відомості та інформацію, необхідні для виконання покладених на нього завдань; бере участь у міжнародному співробітництві та в організації виконання міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, вивчає, узагальнює і поширює світовий досвід з цих питань, опрацьовує та подає у встановленому порядку пропозиції щодо удосконалення і поступового наближення чинного законодавства про охорону праці до відповідних міжнародних та європейських норм.

Рішення, прийняті спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання всіма міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю.

Стаття 34. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим та місцевих державних адміністрацій в галузі охорони праці

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації у межах відповідних територій:

забезпечують виконання законів та реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

формують за участю представників профспілок, Фонду соціального страхування від нещасних випадків і забезпечують виконання цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також заходів з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

забезпечують соціальний захист найманих працівників, зокрема зайнятих на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, вживають заходів до проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;

вносять пропозиції щодо створення регіональних (комунальних) аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності;

здійснюють контроль за додержанням суб'єктами підприємницької діяльності нормативно-правових актів про охорону праці.

Для виконання зазначених функцій у складі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій створюються структурні підрозділи з охорони праці, що діють згідно з типовим положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України, а також на громадських засадах - ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Стаття 35. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці

Органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції: затверджують цільові регіональні програми поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища, а також заходи з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

приймають рішення щодо створення комунальних аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують належне утримання, ефективну і безпечну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, додержання вимог щодо охорони праці працівників, зайнятих на цих об'єктах.

Для виконання функцій, зазначених у частині другій цієї статті, сільська, селищна, міська рада створює у складі свого виконавчого органу відповідний підрозділ або призначає спеціаліста з охорони праці.

Стаття 36. Повноваження об'єднань підприємств у галузі охорони праці

Повноваження в галузі охорони праці асоціацій, корпорацій, концернів та інших об'єднань визначаються їх статутами або договорами між підприємствами, які утворили об'єднання. Для виконання делегованих об'єднанням функцій в їх апаратах створюються служби охорони праці.

Стаття 37. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з проблем охорони праці, Ідентифікації професійної небезпечності організуються в межах загальнодержавної та інших програм з цих питань і проводяться науково-дослідними інститутами, проектно-конструкторськими установами та організаціями, вищими навчальними закладами та фахівцями.

2.7 Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Стаття 38. Органи державного нагляду за охороною праці

Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці здійснюють:

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

спеціально уповноважений державний орган з питань радіаційної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань , пожежної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань гігієни праці.

Органи державного нагляду за охороною праці не залежать від будь-яких господарських органів, суб'єктів підприємництва, об'єднань громадян, політичних формувань, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, їм не підзвітні і не підконтрольні.

Діяльність органів державного нагляду за охороною праці регулюється цим Законом, законами України «Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку», «Про пожежну безпеку», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», іншими нормативно-правовими актами та положеннями про ці органи, що затверджуються Президентом України або Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Права і відповідальність посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право:

безперешкодно відвідувати підконтрольні підприємства (об'єкти), виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку додержання законодавства з питань, віднесених до їх компетенції;

одержувати від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення, висновки експертних обстежень, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення;

видавати в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування обов'язкові для виконання приписи

(розпорядження) про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки; забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, ділянок, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт, застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих;

притягати до адміністративної відповідальності працівників, винних у порушенні законодавства про охорону праці;

надсилати роботодавцям подання про невідповідність окремих посадових осіб займаній посаді, передавати матеріали органам прокуратури для притягнення цих осіб до відповідальності згідно із законом.

Рішення посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за необхідності обґрунтовуються результатами роботи та висновками експертно-технічних центрів, дослідних, випробувальних лабораторій та інших підрозділів (груп) технічної підтримки, що функціонують у складі органів державного нагляду за охороною праці відповідно до завдань інспекційної служби або створюються і діють згідно із законодавством як незалежні експертні організації. Наукова підтримка наглядової діяльності здійснюється відповідними науково-дослідними установами.

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці є державними службовцями, і на них поширюється дія Закону України «Про державну службу». Вони несуть відповідальність згідно із законом за виконання покладених на них обов'язків. Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право носити формений одяг, зразки якого затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 40. Соціальний захист посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадовим особам спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці держава гарантує соціальний захист.

Працівники правоохоронних органів надають допомогу посадовим особам органів державного нагляду у виконанні ними службових обов'язків та вживають заходів, щодо припинення незаконних дій осіб, які перешкоджають виконувати ці обов'язки, вдаються до погроз, шантажу, нанесення тілесних ушкоджень посадовим особам органів державного нагляду або членам їх сімей, завдають шкоди їх майну.

За особами, які звільнені з посад в органах державного нагляду за віком або через хворобу чи каліцтво, а також за членами сім'ї або утриманцями загиблої під час виконання службових обов'язків посадової особи зберігається право на пільги згідно з законодавством.

Пенсійне забезпечення посадових осіб органів державного нагляду здійснюється згідно з законодавством за рахунок держави.

Стаття 41. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють професійні спілки, їх об'єднання в особі своїх виборних органів і представників.

Професійні спілки здійснюють громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників професійні спілки мають право вимагати, від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях, у цехах та інших структурних підрозділах або на підприємствах чи виробництвах фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, в цілому на період, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Професійні спілки також мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проектуються, будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам про охорону праці, брати участь у розслідуванні причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві та надавати свої висновки про них, вносити роботодавцям, державним органам управління і нагляду подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

У разі відсутності професійної спілки на підприємстві громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснює уповноважена найманими працівниками особа.

Стаття 42. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці мають право безперешкодно перевіряти на підприємствах виконання вимог щодо охорони праці і вносити обов'язкові для розгляду роботодавцем пропозиції про усунення виявлених порушень нормативно-правових актів з безпеки і гігієни праці.

Для виконання цих обов'язків роботодавець за свій рахунок організовує навчання, забезпечує необхідними засобами і звільняє уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці від

роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ними середнього заробітку.

Не можуть бути ущемлені будь-які законні інтереси працівників у зв'язку з виконанням ними обов'язків уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці, їх звільнення або притягнення до дисциплінарної чи матеріальної відповідальності здійснюється лише за згодою найманих працівників у порядку, визначеному колективним договором.

Якщо уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці вважають, що профілактичні заходи, вжиті роботодавцем, є недостатніми, вони можуть звернутися за допомогою до органу державного нагляду за охороною праці. Вони також мають право брати участь і вносити відповідні пропозиції під час інспекційних перевірок підприємств чи виробництв фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, цими органами.

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці діють відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань праці та соціальної політики.

2.8 Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці

Стаття 43. Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб та працівників

За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу у порядку, встановленому законом.

Максимальний розмір штрафу не може перевищувати п'яти відсотків місячного фонду заробітної плати юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Несплата юридичними чи фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю, штрафу тягне за собою нарахування на суму штрафу пені у розмірі двох відсотків за кожний день прострочення.

Застосування штрафних санкцій до посадових осіб і працівників за порушення законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особи, на яких накладено штраф, вносять його в касу підприємства за місцем роботи.

Рішення про стягнення штрафу може бути оскаржено в місячний строк у судовому порядку.

Кошти від застосування штрафних санкцій до юридичних чи фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб і працівників, визначених цією статтею, зараховуються до Державного бюджету України.

Стаття 44. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

2.9 Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини четвертої статті 19, яка набирає чинності з 1 січня 2003 року.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з часу набрання чинності цим Законом:

внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Розділ 3 Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві

1. Дія цього Положення (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2001 р. № 1094) поширюється на підприємства, установи та організації незалежно від форми власності (далі - підприємства), на осіб, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, які є власниками цих підприємств або уповноваженими ними особами, фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, які відповідно до законодавства використовують найману працю (далі - роботодавці), на осіб, які забезпечують себе роботою самостійно за умови добровільної сплати ними внесків на державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, а також на осіб, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, які працюють на умовах трудового договору (контракту), проходять виробничу практику або залучаються до праці (далі - працівники).

2. Розслідування нещасних випадків (професійних захворювань), що сталися з працівниками, які перебували у відрядженні за кордоном, проводиться згідно з цим Положенням, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

3. Міноборони, МВС, СБУ, Держкомкордон, Державний департамент з питань виконання покарань, МНС встановлюють за погодженням з Держнаглядом порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підвідомчих підприємствах, у військових частинах, підрозділах, організаціях з урахуванням вимог цього Положення щодо осіб, які не перебувають з ними у трудових відносинах.

4. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, що сталися з учнями і студентами навчальних закладів під час навчально-виховного процесу, трудового і професійного навчання в навчальному закладі, визначається МОН.

3.1 Розслідування та облік нещасних випадків

5. Розслідуванню підлягають раптові погіршення стану здоров'я, поранення, травми, у тому числі отримані внаслідок тілесних ушкоджень, заподіяних іншою особою, гострі професійні захворювання і гострі професійні та інші отруєння, теплові удари, опіки, обмороження, утеплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, інші ушкодження, отримані внаслідок аварій, пожеж, стихійного лиха (землетруси, зсуви, повені, урагани та інші надзвичайні події), контакту з тваринами, комахами та іншими представниками фауни і

флори, що призвели до втрати працівником працездатності на один робочий день чи більше або до необхідності переведення потерпілого на іншу (легшу) роботу терміном не менш як на один робочий день, а також випадки смерті на підприємстві (далі - нещасні випадки).

До гострих професійних захворювань і гострих професійних отруєнь належать випадки, що сталися після одноразового (протягом не більше однієї робочої зміни) впливу небезпечних факторів, шкідливих речовин.

Гострі професійні захворювання спричиняються дією хімічних речовин, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання, значним фізичним навантаженням та перенапруженням окремих органів і систем людини. До них належать також інфекційні, паразитарні, алергійні захворювання тощо.

Гострі професійні отруєння спричиняються в основному шкідливими речовинами гостроспрямованої дії.

6. За висновками роботи комісії з розслідування визнаються пов'язаними з виробництвом і складається акт за формою Н-1 про нещасні випадки (додаток А.1), що сталися з працівниками під час виконання трудових (посадових) обов'язків, у тому числі у відрядженнях, а також ті, що сталися під час:

перебування на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці роботи протягом робочого часу починаючи з моменту приходу працівника на підприємство до його виходу, який повинен фіксуватися відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку, або за дорученням роботодавця в неробочий час, під час відпустки, у вихідні та святкові дні;

приведення в порядок знарядь виробництва, засобів захисту, одягу перед початком роботи і після її закінчення, виконання заходів особистої гігієни;

проїзду на роботу чи з роботи на транспортному засобі підприємства або на транспортному засобі іншого підприємства, яке надало його згідно з договором (заявкою), за наявності розпорядження роботодавця;

використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за дорученням роботодавця відповідно до встановленого порядку;

проведення дій в інтересах підприємства, на якому працює потерпілий, тобто дій, які не входять до кола виробничого завдання чи прямих обов'язків працівника (надання необхідної допомоги іншому працівникові, дії щодо попередження можливих аварій або рятування людей та майна підприємства, інші дії за наявності розпорядження роботодавця тощо);

ліквідації аварій, пожеж та наслідків стихійного лиха на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються підприємством; надання підприємством шефської допомоги;

перебування на транспортному засобі або на його стоянці, на території вахтового селища, у тому числі під час змінного відпочинку, якщо причина нещасного випадку пов'язана з виконанням потерпілим трудових (посадових) обов'язків або з дією на нього небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або середовища;

прямування працівника до(між) об'єкта(ми) обслуговування за затвердженими маршрутами або до будь-якого об'єкта за дорученням роботодавця;

прямування до місця відрядження та в зворотному напрямку відповідно до завдання про відрядження.

7. За висновками роботи комісії з розслідування визнаються пов'язаними з виробництвом і складається акт за формою Н-1 також про випадки:

природної смерті працівників під час перебування на підземних роботах (видобування корисних копалин, будівництво, реконструкція, технічне переоснащення і капітальний ремонт шахт, рудників, копалень, метрополітенів, підземних каналів, тунелів та інших підземних споруд, геологорозвідувальні роботи, які проводяться під землею) або протягом чотирьох годин після виходу на поверхню внаслідок гострої.

серцево-судинної недостатності;

самогубства працівників плавскладу на судах морського та рибпромислового флоту в разі перевищення терміну перебування їх у рейсі, обумовленого колективним договором, або їх природної смерті внаслідок впливу психофізіологічних, небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

8. Випадки зникнення працівника під час виконання трудових (посадових) обов'язків розслідуються відповідно до цього Положення. Якщо комісія з розслідування виходячи з конкретних обставин дійде висновку, що зникнення працівника пов'язане з можливістю нещасного випадку під час виконання трудових (посадових) обов'язків, акт спеціального розслідування з такими висновками комісії з розслідування видається сім'ї цього працівника або його довіреній особі для звернення до суду із заявою про оголошення працівника померлим. Після оголошення судом працівника померлим роботодавець зобов'язаний відповідно до акта спеціального розслідування визнати цей нещасний випадок пов'язаним з виробництвом і скласти акт за формою Н-1.

9. Нещасні випадки, пов'язані із заподіянням тілесних ушкоджень іншою особою, або вбивство працівника під час виконання чи у зв'язку з виконанням ним трудових (посадових) обов'язків незалежно від порушення кримінальної справи розслідуються відповідно до цього Положення. Такі випадки визнаються пов'язаними з виробництвом і про них Складається акт за формою Н-1, крім випадків з'ясування потерпілим особистих стосунків, якщо з приводу цих дій є висновок компетентних органів.

10. Нещасні випадки, що сталися внаслідок раптового погіршення стану здоров'я працівника, крім випадків, зазначених у пункті 7 цього Положення, визнаються пов'язаними з виробництвом і про них складається акт за формою Н-1 за умови, що погіршення стану здоров'я працівника сталося внаслідок впливу небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або якщо потерпілий не проходив медичного огляду, передбаченого законодавством, а робота, що виконувалась, була протипоказана потерпілому відповідно до медичного висновку про стан його здоров'я.

11. Нещасні випадки, що сталися з працівниками на території підприємства або в іншому місці роботи під час перерви для відпочинку та харчування, яка встановлюється згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку, а також під час перебування працівників на території підприємства у зв'язку з проведенням роботодавцем наради, отриманням заробітної плати, обов'язковим проходженням медичного огляду тощо, а також у випадках, передбачених колективним договором (угодою), розслідуються згідно з вимогами цього Положення.

Такі нещасні випадки визнаються пов'язаними з виробництвом і про них складається акт за формою Н-1.

12. За висновками роботи комісії з розслідування не визнаються пов'язаними з виробництвом і не складається акт за формою Н-1 про нещасні випадки, що сталися з працівниками:

під час прямування на роботу чи з роботи пішки, на громадському, власному або іншому транспортному засобі, який не належить підприємству і не використовувався в інтересах цього підприємства;

за місцем постійного проживання на території польових і вахтових селищ;

під час використання ними в особистих цілях транспортних засобів підприємства без дозволу роботодавця, а також устаткування, механізмів, інструментів, крім випадків, що сталися внаслідок несправності цього устаткування, механізмів, інструментів;

у наслідок отруєння алкоголем, наркотичними або іншими отруйними речовинами, а також унаслідок їх дії (асфіксія, інсульт, зупинка серця тощо) за наявності медичного висновку, якщо це не викликано застосуванням цих речовин у виробничих процесах або порушенням вимог безпеки щодо їх зберігання і транспортування, або якщо потерпілий, який перебував у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, був відсторонений від роботи згідно з установленим порядком;

під час скоєння ними злочинів або інших правопорушень, якщо ці дії підтверджені рішенням суду;

у разі природної смерті або самогубства, за винятком випадків, зазначених у пункті 7 цього Положення, що підтверджено висновками судово-медичної експертизи та органів прокуратури.

13. Якщо за висновками роботи комісії з розслідування прийнято рішення, що про нещасний випадок не повинен складатися акт за формою

Н-1, про такий нещасний випадок складається акт за формою НТ (невиробничий травматизм) відповідно до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру.

3.2 Повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування та ведення обліку

14. Про кожний нещасний випадок свідок, працівник, який його виявив, або сам потерпілий повинні негайно повідомити безпосереднього керівника робіт чи іншу уповноважену особу підприємства і вжити заходів до надання необхідної допомоги.

Керівник робіт (уповноважена особа підприємства) у свою чергу зобов'язаний:

терміново організувати надання медичної допомоги потерпілому, у разі необхідності доставити його до лікувально-профілактичного закладу;

повідомити про те, що сталося, роботодавця, відповідну профспілкову організацію;

зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку на робочому місці та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів до недопущення подібних випадків.

15. Лікувально-профілактичний заклад про кожне звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві без направлення підприємства повинен протягом доби про кожного потерпілого повідомити засобами зв'язку або надіслати екстрене повідомлення за встановленою формою (додаток А.2):

підприємство, де працює потерпілий;

відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (далі - Фонд);

відповідну установу (заклад) державної санітарно-епідеміологічної служби - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння).

16. Роботодавець, одержавши повідомлення про нещасний випадок, крім випадків із смертельним наслідком та групових:

повідомляє про нещасний випадок відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду за формою, що встановлюється цим Фондом, якщо потерпілий є працівником іншого підприємства, - це підприємство, у разі нещасного випадку, що стався внаслідок пожежі, - відповідні органи державної пожежної охорони, а в разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) - відповідні установи (заклади) державної санітарно-епідеміологічної служби;

організує його розслідування і утворює комісію з розслідування.

17. До складу комісії з розслідування включаються: керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа (спеціаліст), на яку роботодавцем покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці (голова цієї комісії), керівник структурного підрозділу або головний спеціаліст, представник профспілкової організації, членом якої є потерпілий, або уповноважений трудового колективу з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки, інші особи.

Керівник робіт, який безпосередньо відповідає за охорону праці на місці, де стався нещасний випадок, до складу комісії з розслідування не включається.

У разі настання нещасного випадку з можливою інвалідністю до складу комісії з розслідування включається також представник відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду.

У разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) до складу комісії з розслідування включається також спеціаліст відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби та відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду.

На підприємствах, де немає структурних підрозділів або головних спеціалістів, до складу комісії з розслідування включається представник роботодавця.

На суднах морського, річкового та рибпромислового флоту під час плавання або перебування в іноземних портах комісія з розслідування утворюється капітаном. Про це повідомляється власник судна.

Потерпілий або його довірена особа має право брати участь в розслідуванні нещасного випадку.

18. У разі настання нещасного випадку з особою, яка забезпечує себе роботою самостійно, за умови добровільної сплати нею внесків на державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання розслідування організує відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду.

Головою комісії з розслідування призначається представник відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду, а до складу цієї комісії включається потерпілий або його довірена особа, спеціаліст з охорони праці відповідної місцевої держадміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування, представник профспілкової організації, членом якої є потерпілий.

19. Комісія з розслідування зобов'язана протягом трьох діб:

обстежити місце нещасного випадку, опитати свідків і осіб, які причетні до нього, та одержати пояснення потерпілого, якщо це можливо;

визначити відповідність умов і безпеки праці вимогам нормативно-правових актів про охорону праці;

з'ясувати обставини і причини, що призвели до нещасного випадку, визначити, пов'язаний чи не пов'язаний цей випадок з виробництвом;

визначити осіб, які допустили порушення нормативно-правових актів про охорону праці, а також розробити заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам;

скласти акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 (додаток А.3) у двох примірниках, а також акт за формою Н-1 або акт за формою НТ про потерпілого у шести примірниках і передати його на затвердження роботодавцю;

у випадках виникнення гострих професійних захворювань (отруєнь) крім акта за формою Н-1 складається також карта обліку професійного захворювання (отруєння) за формою П-5 (додаток А.4).

У випадках, зазначених у пункті 32, термін розслідування продовжується до одержання матеріалів відповідних державних органів нагляду за безпекою руху.

До першого примірника акта розслідування нещасного випадку за формою Н-5 (далі - акт розслідування нещасного випадку) додаються акт за формою Н-1 або НТ, пояснення свідків, потерпілого, витяги з експлуатаційної документації, схеми, фотографії та інші документи, що характеризують стан робочого місця (устаткування, машини, апаратура тощо), у разі необхідності також медичний висновок про наявність в організмі потерпілого алкоголю, отруйних чи наркотичних речовин.

Нещасні випадки, про які складаються акти за формою Н-1 або НТ, беруться на облік і реєструються роботодавцем у спеціальному журналі (додаток А.5).

20. Роботодавець повинен розглянути і затвердити акти за формою Н-1 або НТ протягом доби після закінчення розслідування, а щодо випадків, які сталися за межами підприємства, - протягом доби після одержання необхідних матеріалів.

Затверджені акти протягом трьох діб надсилаються:

потерпілому або його довірчій особі разом з актом розслідування нещасного випадку;

керівникові цеху або іншого структурного підрозділу, дільниці, місця, де стався нещасний випадок, для здійснення заходів щодо запобігання подібним випадкам;

відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду разом копією акта розслідування нещасного випадку;

відповідному територіальному органу Держнаглядохоронпраці;

профспілковій організації, членом якої є потерпілий;

керівникові (спеціалістові) служби охорони праці підприємства або посадовій особі (спеціалісту), на яку роботодавцем покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці. Акт за формою Н-1 або НТ надсилається разом з першим примірником акта розслідування нещасного випадку та іншими матеріалами.

На вимогу потерпілого голова комісії з розслідування зобов'язаний ознайомити потерпілого або його довірену особу з матеріалами розслідування нещасного випадку.

Копія акта за формою Н-1 надсилається органу, до сфери управління якого належить підприємство, у разі відсутності такого органу відповідній місцевій держадміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування.

У разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) копія акта за формою Н-1 та карта обліку гострого професійного захворювання (отруєння) за формою П-5 надсилається також до відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби, яка веде облік випадків гострих професійних захворювань (отруєнь).

21. Акти розслідування нещасного випадку, акти за формою Н-1 або НТ разом з матеріалами розслідування підлягають зберіганню протягом 45 років на підприємстві, працівником якого є (був) потерпілий. У разі ліквідації підприємства акти розслідування нещасних випадків, акти за формою Н-1 або НТ підлягають передачі правонаступникові, який бере на облік ці нещасні випадки, а у разі його відсутності або банкрутства - до державного архіву.

22. По закінченні періоду тимчасової непрацездатності або у разі смерті потерпілого роботодавець, який бере на облік нещасний випадок, складає повідомлення про наслідки нещасного випадку за формою Н-2 (додаток А.6) і в десятиденний термін надсилає його організаціям і посадовим особам, яким надсилався акт за формою Н-1 або НТ.

Повідомлення про наслідки нещасного випадку обов'язково додається до акта за формою Н-1 або НТ і підлягає зберіганню разом з ним відповідно до цього Положення.

23. Нещасний випадок, про який безпосереднього керівника потерпілого чи роботодавця своєчасно не повідомили, або якщо втрата працездатності від нього настала не одразу, незалежно від терміну, коли він стався, розслідується згідно з цим Положенням протягом місяця після одержання заяви потерпілого чи особи, яка представляє його інтереси.

24. Нещасний випадок, що стався на підприємстві з працівником іншого підприємства під час виконання ним завдання свого керівника, розслідується підприємством, де стався нещасний випадок, і про нього складається акт за формою Н-1 комісією з розслідування за участю представників підприємства, працівником якого є потерпілий. Такий нещасний випадок береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий.

Підприємство, де стався нещасний випадок, зберігає у себе один примірник затвердженого акта за формою Н-1.

25. Нещасний випадок, що стався з працівником, який тимчасово був переведений за договором з керівником підприємства на інше

підприємство або який виконував роботи за сумісництвом, розслідується і береться на облік підприємством, куди його було переведено або на якому він працював за сумісництвом.

26. Нещасний випадок, що стався з працівником, який виконував роботи під керівництвом посадових осіб свого підприємства на виділених територіях, об'єктах, дільницях іншого підприємства, розслідується і береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий. У розслідуванні бере участь представник підприємства, де стався нещасний випадок.

27. Нещасні випадки, що сталися з особовим складом аварійно-рятувальних формувань, який був залучений до роботи на об'єктах підприємства за договором (угодою) між формуванням і підприємством та виконував ці роботи під керівництвом посадових осіб підприємства, розслідуються і беруться на облік цим підприємством. У розслідуванні повинен брати участь представник аварійно-рятувального формування.

28. Нещасні випадки з працівниками підрозділів Державної служби охорони, а також інших охоронних підрозділів, які мають юридичний статус і спеціальний дозвіл (ліцензію) на цей вид діяльності, що сталися під час виконання обов'язків з охорони підприємства, розслідуються і беруться на облік цими підрозділами. У розслідуванні цих нещасних випадків повинен брати участь представник підприємства, де стався нещасний випадок.

29. Нещасні випадки з водіями транспортних засобів, які виконували роботи у складі зведеної транспортної колони, сформованої певним підприємством, розслідуються цим підприємством за участю представника підприємства, яке направило водія на зазначені роботи. Такі випадки беруться на облік підприємством, яке сформувало автоколону.

30. Нещасні випадки з учнями і студентами навчальних закладів, що сталися під час проходження ними виробничої практики або виконання робіт на підприємстві під керівництвом його посадових осіб, розслідуються і беруться на облік підприємством. У розслідуванні повинен брати участь представник навчального закладу.

31. Нещасні випадки, що сталися на підприємстві з учнями і студентами навчальних закладів, які проходили виробничу практику або виконували роботу під керівництвом викладача на виділеній підприємством дільниці, розслідуються навчальним закладом разом з представником підприємства і беруться на облік навчальним закладом.

32. Нещасні випадки, що сталися з водіями, машиністами, пілотами (екіпажем) транспортних засобів (автомобілів, поїздів, літаків, морських та річкових суден тощо) під час перебування в рейсі, розслідуються відповідно до цього Положення з обов'язковим використанням матеріалів розслідування відповідних державних органів нагляду за безпекою руху.

Висновки зазначених державних органів нагляду за безпекою руху про причини нещасного випадку і осіб, які допустили порушення

нормативних актів, незалежно від порушення кримінальної справи передаються ними у десятиденний термін підприємству, працівником якого є потерпілий, або голові комісії із спеціального розслідування.

33. Нещасні випадки, що сталися з громадянами України та іноземцями, які входять до складу екіпажів (бригад) на морських і річкових суднах, літаках, засобах залізничного і автомобільного транспорту, що перебувають за кордоном (порти, доки, станції, судноремонтні заводи, майстерні тощо), розслідуються відповідно до цього Положення, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

34. Контроль за своєчасністю і об'єктивністю розслідування нещасних випадків, їх документальним оформленням та обліком, виконанням заходів щодо усунення причин здійснюють органи державного управління, органи державного нагляду за охороною праці, Фонд відповідно до їх компетенції.

Громадський контроль здійснюють трудові колективи через обраних ними уповноважених з питань охорони праці та профспілки через виборні органи і своїх представників.

Ці органи мають право вимагати від роботодавця складення акта за формою Н-1 або його перегляду, якщо встановлено, що допущено порушення вимог цього Положення або інших нормативно-правових актів про охорону праці.

Посадова особа Держнаглядохоронпраці має право у разі необхідності із залученням представників відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду та профспілкової організації, членом якої є потерпілий, проводити розслідування нещасного випадку (надходження скарги, незгода з висновками розслідування обставин та причин нещасного випадку або його приховання тощо) і видавати обов'язкові для виконання роботодавцем приписи за формою Н-9 (додаток А.7) щодо необхідності визнання нещасного випадку пов'язаним з виробництвом, складання або перегляду акта за формою Н-1 та взяття його на облік.

У разі незгоди роботодавця з приписом посадової особи Держнаглядохоронпраці питання вирішується вищестоящим підрозділом Держнаглядохоронпраці або припис оскаржується в установленому порядку. На час вирішення зазначеного питання дія припису зупиняється.

35. У разі відмови роботодавця скласти акт за формою Н-1 про нещасний випадок чи незгоди роботодавця, потерпілого або особи, яка представляє його інтереси, із змістом акта розслідування нещасного випадку, акта за формою Н-1 питання вирішується в порядку, передбаченому законодавством про розгляд трудових спорів.

Органи з розгляду трудових спорів у разі необхідності одержують відповідний висновок роботодавця, представника органу державного нагляду за охороною праці, органу державного управління охороною праці, профспілкового органу, Фонду.

3.3 Спеціальне розслідування нещасних випадків

36. Спеціальному розслідуванню підлягають:
нещасні випадки із смертельним наслідком;
групові нещасні випадки, які сталися одночасно з двома і більше працівниками незалежно від тяжкості ушкодження їх здоров'я;
випадки смерті на підприємстві;
випадки зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків.

37. Про груповий нещасний випадок, нещасний випадок із смертельним наслідком, випадок смерті, а також зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків роботодавець зобов'язаний негайно передати засобами зв'язку повідомлення за встановленою формою (додаток А.8):

відповідному територіальному органу Держнаглядохоронпраці;
відповідному органу прокуратури за місцем виникнення нещасного випадку;

відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду;
органу, до сфери управління якого належить це підприємство (у разі його відсутності - відповідній місцевій держадміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування);

відповідній установі (закладу) санітарно-епідеміологічної служби у разі виявлення гострих професійних захворювань (отруєнь);

профспілковій організації, членом якої є потерпілий;

вищестоящому профспілковому органу;

відповідному органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та іншим органам (у разі необхідності).

Зазначені органи (організації) повідомляють про нещасний випадок свої вищестоящі органи (організації) згідно з установленим порядком.

Зазначене повідомлення надсилається також у разі, коли смерть потерпілого настала внаслідок нещасного випадку, що стався раніше. Спеціальне розслідування щодо цього випадку здійснюється в установленому порядку з використанням матеріалів раніше проведеного розслідування.

38. Спеціальне розслідування нещасного випадку із смертельним наслідком, групового нещасного випадку, випадку смерті, а також випадку зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків організовує роботодавець (якщо постраждав сам роботодавець, - орган, до сфери управління якого належить підприємство, а у разі його відсутності - відповідна місцева держадміністрація або виконавчий орган місцевого самоврядування).

Розслідування цього випадку проводиться комісією із спеціального розслідування, яка призначається наказом керівника територіального органу Держнаглядохоронпраці за погодженням з органами, представники

яких входять до складу цієї комісії. До складу комісії із спеціального розслідування включаються: посадова особа органу державного нагляду за охороною праці (голова комісії), представник відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду), представники органу, до сфери управління якого належить підприємство, а у разі його відсутності відповідної місцевої держадміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування роботодавця, профспілкової організації, членом якої є потерпілий вищестоящого профспілкового органу або уповноважений трудового колективу з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки, а у разі розслідування випадків виявлення гострих професійних захворювань (отруєнь) також спеціаліст відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби.

Залежно від конкретних умов (кількості загиблих, характеру і можливих наслідків аварії тощо) до складу комісії із спеціального розслідування можуть бути включені спеціалісти відповідного органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, представники органів охорони здоров'я та інших органів.

Спеціальне розслідування нещасних випадків, що сталися на ядерних установках, підконтрольних Держатомрегулювання, проводиться комісією, яка ним призначається.

Спеціальне розслідування нещасних випадків, що сталися під час катастроф та аварій з повітряними, морськими та річковими суднами, рухомим складом залізничного транспорту, проводиться комісією, яка утворюється відповідними органами нагляду за безпекою польотів, судноплавства, руху (якщо не було прийнято спеціального рішення Кабінету Міністрів України), з обов'язковим включенням до її складу представників Держнаглядохоронпраці, відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду, профспілкової організації, членом якої є потерпілий, вищестоящого профспілкового органу. Головою цієї комісії призначається посадова особа відповідного органу нагляду за безпекою польотів (судноплавства, руху).

У разі коли нещасний випадок з працівниками авіаційного, морського, залізничного та автомобільного транспорту стався за кордоном і якщо представник Держнаглядохоронпраці, відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду, профспілкової організації, членом якої є потерпілий, вищестоящого профспілкового органу не може прибути на місце події, розслідування може бути доручено цими органами представникові роботодавця.

Потерпілий або його довірена особа має право брати участь у спеціальному розслідуванні нещасного випадку.

39. Спеціальне розслідування групового нещасного випадку, під час якого загинуло 2-4 особи, проводиться комісією із спеціального розслідування, яка призначається наказом керівника Держнаглядохорон-

праці або його територіального органу за погодженням з органами, представники яких входять до складу цієї комісії.

Залежно від конкретних умов (характеру і можливих наслідків аварії тощо) до складу комісії із спеціального розслідування включаються представники Держнаглядохоронпраці, центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство, відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду, місцевого органу виконавчої влади, роботодавця, профспілкових організацій, членами яких є потерпілі, вищестоящих профспілкових органів або уповноважені трудових колективів з питань охорони праці, якщо потерпілі не є членами профспілки.

40. Спеціальне розслідування групового нещасного випадку, під час якого загинуло 5 і більше осіб або травмовано 10 і більше осіб, проводиться комісією із спеціального розслідування, яка призначається наказом Держнаглядохоронпраці, якщо з цього приводу не було прийнято спеціального рішення Кабінету Міністрів України.

До складу цієї комісії включаються керівні працівники Держнаглядохоронпраці, центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство, виконавчої дирекції Фонду, місцевого органу виконавчої влади, роботодавця, представники профспілкових організацій, членами яких є потерпілі, вищестоящих профспілкових органів або уповноважені трудових колективів з питань охорони праці, якщо потерпілі не є членами профспілки, відповідного органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій (у разі необхідності), органів охорони здоров'я та інших органів.

41. Спеціальне розслідування нещасних випадків проводиться протягом не більше 10 робочих днів. У разі необхідності встановлений термін може бути продовжений органом, який призначив розслідування.

За результатами розслідування складається акт спеціального розслідування за формою Н-5, а також оформляються інші матеріали, передбачені пунктом 48 цього Положення, у тому числі карта обліку професійного захворювання (отруєння) на кожного потерпілого за формою П-5, якщо нещасний випадок пов'язаний з гострим професійним захворюванням (отруєнням).

В акті спеціального розслідування нещасного випадку, який стався внаслідок аварії, зазначається її категорія та розмір заподіяної під час цієї аварії матеріальної шкоди.

Акт спеціального розслідування підписується головою і всіма членами комісії із спеціального розслідування. У разі незгоди із змістом акта член комісії у письмовій формі викладає свою окрему думку.

Акт за формою Н-1 або НТ на кожного потерпілого складається відповідно до акта спеціального розслідування у двох примірниках, підписується головою та членами комісії із спеціального розслідування і

затверджується роботодавцем протягом доби після одержання цих документів.

42. У разі розходження думок членів комісії із спеціального розслідування керівник відповідного органу державного нагляду за охороною праці, який призначив цю комісію, розглядає разом з членами комісії матеріали розслідування і може призначити нове розслідування або видати роботодавцю припис за формою Н-9 щодо визнання нещасного випадку пов'язаним з виробництвом, складання акта за формою Н-1 і взятті його на облік.

43. Для встановлення причин нещасних випадків і розроблення заходів щодо запобігання подібним випадкам комісія із спеціального розслідування має право вимагати від роботодавця утворення експертної комісії із залученням до її роботи за рахунок підприємства експертів-спеціалістів науково-дослідних, проектно-конструкторських та інших організацій, органів виконавчої влади та державного нагляду за охороною праці.

Після ознайомлення з необхідними матеріалами, обстеження місця події та проведення необхідних досліджень і розрахунків експертна комісія складає висновок, у якому стисло викладаються обставини, визначаються причини травмування, гострого професійного захворювання (отруєння), зазначаються допущені порушення вимог нормативно-правових актів про охорону праці, а також заходи щодо запобігання подібним випадкам. Висновок експертної комісії викладається чітко, в стверджувальній формі.

Комісія із спеціального розслідування нещасного випадку у разі необхідності може призначити додатково незалежну експертну комісію.

44. Медичні заклади, судово-медична експертиза, органи прокуратури і внутрішніх справ та інші органи зобов'язані згідно із законодавством безоплатно надавати на запит посадових осіб органу державного нагляду за охороною праці або Фонду, які є членами комісії із спеціального розслідування, відповідні матеріали та висновки щодо нещасного випадку у визначені цим Положенням терміни розслідування, а у випадках, коли необхідні висновки судово-гістологічної та судово-токсикологічної експертизи, - після проведення відповідних досліджень.

45. Під час розслідування роботодавець зобов'язаний:

зробити у разі необхідності фотознімки місця нещасного випадку, пошкодженого об'єкта, устаткування, інструменту, а також надати технічну документацію та інші необхідні матеріали;

надати транспортні засоби, засоби зв'язку, службові приміщення для роботи комісії із спеціального розслідування, експертної комісії, організувати у разі розслідування випадків виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) проведення медичного обстеження працівників відповідної ділянки підприємства;

забезпечити проведення необхідних лабораторних досліджень і випробувань, технічних розрахунків та інших робіт;

організувати друкування, розмноження і оформлення в необхідній кількості матеріалів спеціального розслідування.

46. Члени комісії із спеціального розслідування мають право одержувати письмові та усні пояснення від працівників підприємства і свідків події або проводити їх опитування.

Члени комісії із спеціального розслідування повинні зустрітися з потерпілими або членами їхніх сімей, довіреними особами, розглянути і вирішити на місці соціальні питання або внести пропозиції про їх вирішення відповідним органам, а також дати роз'яснення потерпілим (сім'ям, довіреним особам) щодо їх прав та належної компенсації відповідно до законодавства.

Роботодавець, працівником якого є потерпілий, компенсує витрати, пов'язані з діяльністю комісії із спеціального розслідування та залучених до її роботи спеціалістів. Відшкодування витрат на відрядження працівників, які є членами цієї комісії або залучені до її роботи, роботодавець здійснює в розмірах, передбачених нормами відшкодування витрат на відрядження за рахунок валових витрат, шляхом перерахування на поточний рахунок сум за дорученням.

47. Роботодавець у п'ятиденний термін з моменту підписання акта спеціального розслідування нещасного випадку чи одержання припису посадової особи органу державного нагляду за охороною праці щодо взяття на облік нещасного випадку зобов'язаний розглянути ці матеріали і видати наказ про здійснення запропонованих заходів щодо запобігання виникненню подібних випадків, а також притягнути до відповідальності працівників, які допустили порушення законодавства про охорону праці.

Про здійснення запропонованих заходів роботодавець у письмовій формі повідомляє органи, які брали участь у розслідуванні, в терміни, зазначені в акті спеціального розслідування.

48. До матеріалів спеціального розслідування нещасного випадку належать:

копія рішення Кабінету Міністрів України або наказу органів державного нагляду за охороною праці про організацію спеціального розслідування нещасного випадку;

акт спеціального розслідування нещасного випадку;

протокол огляду місця, де стався нещасний випадок (додаток А.9);

ескіз місця нещасного випадку (додаток А.10), необхідні плани, схеми, фотознімки місця нещасного випадку, пошкодженого об'єкта, обладнання, устаткування тощо;

протоколи рішень комісії із спеціального розслідування про розподіл функцій між членами цієї комісії, які беруть участь у розслідуванні, призначення експертної комісії;

припис посадової особи органу державного нагляду за охороною праці за формою Н-9 (якщо він видавався);

копія акта за формою Н-1 або НТ на кожного потерпілого окремо;

висновок експертизи (науково-технічної, медичної тощо), якщо вона проводилася;

медичний висновок про причини смерті або характер травми потерпілого, а також про наявність в його організмі алкоголю чи наркотиків (у разі необхідності);

висновок лікувально-профілактичного закладу про розслідування випадків виявлення гострих професійних захворювань (отруєнь), результати вимірів і лабораторних досліджень виробничих факторів трудового процесу;

протоколи опитувань та пояснювальні записки потерпілих, свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку (додаток А.11);

копії документів про проходження потерпілим навчання та інструктажів з охорони праці;

копії приписів, що стосуються нещасного випадку, виданих роботодавцеві державними інспекторами до настання нещасного випадку і під час його розслідування;

витяги із законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці, вимоги яких були порушені;

довідка про матеріальну шкоду, заподіяну нещасним випадком, та надання потерпілому чи членам його сім'ї матеріальної допомоги;

копія наказу роботодавця згідно з пунктом 47 цього Положення.

49. Роботодавець у п'ятиденний термін після закінчення спеціального розслідування нещасного випадку надсилає за рахунок підприємства копії матеріалів, зазначених в пункті 48 цього Положення, органам прокуратури, іншим органам, представники яких брали участь у розслідуванні, центральному органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство, відповідній місцевій держадміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування, Держнатлядохоронпраці, виконавчій дирекції Фонду, а у разі розслідування випадків виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) - також відповідній установі (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби.

Перший примірник матеріалів розслідування залишається на підприємстві та зберігається відповідно до пункту 21 цього Положення.

Потерпілому або членам його сім'ї, довіреній особі надсилається затверджений акт за формою Н-1 або НТ разом з копією акта спеціального розслідування нещасного випадку.

50. Центральний орган виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство, а у разі його відсутності відповідна місцева держадміністрація або виконавчий орган місцевого самоврядування після одержання матеріалів повинні розглянути обставини і причини нещасного випадку із смертельним наслідком або групового нещасного випадку і за результатами розгляду розробити заходи щодо запобігання подібним випадкам.

51. Органи прокуратури надають територіальним органам Держнаглядохоронпраці інформацію про прийняте рішення щодо порушення кримінальної справи у зв'язку з нещасним випадком із смертельним наслідком або груповим нещасним випадком або про відмову в цьому.

3.4 Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин

52. Роботодавець на підставі актів за формою Н-1 складає державну статистичну звітність про потерпілих за формою, затвердженою Держхостатом, і подає її в установленому порядку відповідним організаціям, а також несе відповідальність за її достовірність згідно із законодавством.

53. Роботодавець зобов'язаний проводити аналіз причин нещасних випадків за підсумками кварталу, півріччя і року та розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання подібним випадкам.

54. Органи, до сфери управління яких належать підприємства, місцеві держадміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування зобов'язані аналізувати обставини і причини нещасних випадків за підсумками півріччя і року, доводити результати цього аналізу до відома підприємств, що належать до сфери їх управління, а також розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання подібним випадкам.

55. Органи державного управління, державного нагляду за охороною праці, Фонд та профспілкові організації в межах своєї компетенції перевіряють ефективність профілактики нещасних випадків, вживають заходів до виявлення та усунення порушень цього Положення.

56. Підприємства, органи, до сфери управління яких належать підприємства, а також Фонд ведуть облік усіх пов'язаних з виробництвом нещасних випадків.

Центральні органи виконавчої влади, місцеві держадміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування, Держнаглядохоронпраці ведуть оперативний облік пов'язаних з виробництвом нещасних випадків, потерпілих унаслідок групових нещасних випадків та нещасних випадків із смертельними наслідками, про які складено акти за формою Н-1.

Управління державної пожежної охорони МВС веде облік потерпілих під час пожеж, а державна санітарно-епідеміологічна служба та робочі органи виконавчої дирекції Фонду - облік потерпілих від гострих професійних захворювань (отруєнь).

Збирання статистичних даних та розроблення державної статистичної звітності про потерпілих від нещасних випадків на підприємствах, про які складено акти за формою Н-1 або НТ, здійснюють органи державної статистики.

3.5 Розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь

57. Усі вперше виявлені випадки хронічних професійних захворювань і отруєнь (далі - професійні захворювання) підлягають розслідуванню.

Професійний характер захворювання визначається експертною комісією у складі спеціалістів лікувально-профілактичного закладу, якому надано таке право МОЗ.

У разі необхідності до роботи експертної комісії залучаються спеціалісти (представники) підприємства, робочого органу виконавчої дирекції Фонду, профспілкової організації, членом якої є потерпілий.

58. Віднесення захворювання до професійного проводиться відповідно до Порядку встановлення зв'язку захворювання з умовами праці (додаток А.12).

59. Зв'язок професійного захворювання з умовами праці працівника визначається на підставі клінічних даних і санітарно-гігієнічної характеристики умов праці, яка складається відповідною установою (закладом) державної санітарно-епідеміологічної служби за участю спеціалістів (представників) підприємства, профспілок та робочого органу виконавчої дирекції Фонду. Санітарно-гігієнічна характеристика видається на запит керівника лікувально-профілактичного закладу, що обслуговує підприємство, або спеціаліста з профпатології міста (області), завідуючого відділенням профпатології міської (обласної) лікарні.

Якщо на час складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці потерпілий не підпадав під дію чинників виробничого середовища, що могли викликати професійне захворювання, враховується його попередня робота, пов'язана з дією несприятливих виробничих факторів.

60. У разі виникнення підозри на профзахворювання лікувально-профілактичний заклад направляє працівника з відповідними документами, перелік яких визначений Порядком встановлення зв'язку захворювання з умовами праці, на консультацію до головного спеціаліста з профпатології міста (області).

61. Для встановлення діагнозу і зв'язку захворювання з впливом шкідливих виробничих факторів і трудового процесу головний спеціаліст з профпатології Автономної Республіки Крим, області, м. Києва і Севастополя направляє хворого до спеціалізованого лікувально-профілактичного закладу згідно з переліком, що затверджується МОЗ.

До цих закладів направляються для встановлення діагнозу також хворі, які проходили обстеження в інших науково-дослідних інститутах медичного профілю, що не ввійшли до зазначеного переліку.

Зазначені спеціалізовані лікувально-профілактичні заклади мають право проводити амбулаторне та стаціонарне обстеження працівників за направленням головного спеціаліста з профпатології Автономної

Республіки Крим, області, м. Києва і Севастополя відповідного профілю (штатного або позаштатного). Відповідальність за встановлення діагнозу щодо хронічного професійного захворювання покладається на керівників цих закладів.

Забороняється направляти осіб, яким встановлено діагноз, до інших лікувально-профілактичних закладів для перегляду раніше встановленого діагнозу.

62. Перелік спеціалізованих лікувально-профілактичних закладів, які мають право встановлювати остаточний діагноз щодо професійних захворювань, через кожні п'ять років переглядається та затверджується МОЗ.

63. У спірних випадках для остаточного вирішення питання про наявність професійного захворювання хворий направляється до Інституту медицини праці Академії медичних наук (м. Київ), рішення якого у разі незгоди хворого або роботодавця щодо встановлення діагнозу і зв'язку захворювання із впливом шкідливих виробничих факторів і трудового процесу оскаржується в судовому порядку.

3.6 Порядок повідомлення про професійні захворювання та розслідування причин, що призвели до їх виникнення

64. На кожного хворого клініками науково-дослідних інститутів, відділеннями професійних захворювань лікувально-профілактичних закладів складається повідомлення за формою П-3 (додаток А.13). Протягом трьох діб після встановлення остаточного діагнозу повідомлення надсилається роботодавцю або керівнику підприємства, шкідливі виробничі фактори на якому призвели до виникнення професійного захворювання, відповідній установі (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби та лікувально-профілактичному закладу, які обслуговують це підприємство, відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду.

65. Роботодавець організовує розслідування кожного випадку виявлення професійного захворювання протягом десяти робочих днів з моменту одержання повідомлення.

Розслідування випадку професійного захворювання проводиться комісією у складі представників: відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби (голова комісії), лікувально-профілактичного закладу, підприємства, профспілкової організації, членом якої є хворий, або уповноваженого трудового колективу з питань охорони праці, якщо хворий не є членом профспілки, відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду.

До розслідування в разі необхідності можуть залучатися представники інших органів.

У розслідуванні причин професійних захворювань інфекційної та паразитарної етіології обов'язково беруть участь фахівці з епідеміології та паразитології відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби.

Розслідування причин двох та більше випадків професійних захворювань у однієї особи проводиться у міру визначення цих захворювань за наявності повідомлення. В акті розслідування зазначається, чи раніше у цієї особи було виявлено профзахворювання (найменування діагнозу) та рік його виявлення.

66. Роботодавець зобов'язаний подати комісії з розслідування дані лабораторних досліджень шкідливих факторів виробничого процесу, необхідну документацію (технологічні регламенти, вимоги і нормативи з безпеки праці тощо), забезпечити комісію приміщенням, транспортними засобами і засобами зв'язку, організувати друкування, розмноження і оформлення в необхідній кількості матеріалів розслідування.

67. Комісія з розслідування зобов'язана:
скласти програму розслідування причин професійного захворювання;
розподілити функції між членами комісії;
розглянути питання про необхідність залучення до її роботи експертів;

провести розслідування обставин та причин професійного захворювання;

скласти акт розслідування за формою П-4 (додаток А.14), у якому зазначити заходи щодо запобігання розвитку професійного захворювання, забезпечення нормалізації умов праці, а також назвати осіб, які не виконали відповідні вимоги (правила, гігієнічні регламенти).

68. Комісія з розслідування проводить гігієнічну оцінку умов праці працівника за матеріалами раніше проведених атестацій робочих місць, результатів обстежень і досліджень, вивчає приписи державного нагляду за охороною праці, одержує письмові пояснення посадових осіб і працівників з питань, пов'язаних з розслідуванням професійного захворювання.

69. Акт розслідування причин професійного захворювання складається комісією з розслідування у шести примірниках протягом трьох днів після закінчення розслідування та надсилається роботодавцем хворому, лікувально-профілактичному закладу, який обслуговує це підприємство, робочому органу виконавчої дирекції Фонду та профспівковій організації, членом якої є хворий. Один примірник акта надсилається відповідній установі (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби для аналізу і контролю за здійсненням заходів.

Перший примірник акта розслідування залишається на підприємстві та зберігається відповідно до пункту 21 цього Положення.

70. Роботодавець зобов'язаний у п'ятиденний термін після закінчення розслідування причин професійного захворювання розглянути його матеріали та видати наказ про заходи щодо запобігання професійним

захворюванням, а також про притягнення до відповідальності осіб, з вини яких допущено порушення санітарних норм і правил, що призвели до виникнення професійного захворювання.

Про здійснення запропонованих комісією з розслідування заходів щодо запобігання професійним захворюванням роботодавець письмово інформує відповідну установу (заклад) державної санітарно-епідеміологічної служби протягом терміну, зазначеного в акті.

У разі втрати працівником працездатності внаслідок професійного захворювання роботодавець направляє потерпілого на МСЕК для розгляду питання подальшої його працездатності.

71. Контроль за своєчасністю і об'єктивністю розслідування професійних захворювань, їх документальним оформленням, виконанням заходів щодо усунення причин здійснюють установи (заклади) державної санітарно-епідеміологічної служби, Фонд, профспілки та уповноважені трудових колективів з питань охорони праці відповідно до їх компетенції.

3.7 Розслідування випадків професійних захворювань у працівників, направлених на роботу за межі підприємства

72. Розслідування випадків професійних захворювань у працівників, направлених на роботу за межі підприємства, проводиться комісією з розслідування під головуванням представника відповідної установи (закладу) державної санітарно-епідеміологічної служби, яка здійснює державний санітарний нагляд на підприємстві, де виявлено професійне захворювання.

73. Підприємство, де виявлено професійне захворювання, повинно повідомити про це підприємство, працівником якого є потерпілий, та робочий орган виконавчої дирекції Фонду.

У роботі комісії з розслідування такого випадку обов'язково бере участь представник підприємства, працівником якого є потерпілий, робочого органу виконавчої дирекції Фонду та профспілкової організації, членом якої є потерпілий.

74. Реєстрація та облік професійних захворювань у працівників, які направлені на роботу за межі підприємства, здійснюється підприємством за місцем основної роботи потерпілого, відповідним робочим органом виконавчої дирекції Фонду та відповідною установою (закладом) державної санітарно-епідеміологічної служби, що здійснює державний нагляд на цьому підприємстві.

3.8 Розслідування випадків професійних захворювань у непрацюючих пенсіонерів, а також у працівників, які змінили місце роботи та проживання

75. Виявлення професійних захворювань у осіб, які працювали за межами України на підприємствах колишнього СРСР, проводиться згідно з пунктами 59-63 цього Положення на підставі нотаріально завіреної копії трудової книжки.

У разі виявлення професійного захворювання у непрацюючих пенсіонерів, які працювали на території України, розслідування проводиться згідно з пунктом 65 цього Положення на підприємстві, причетному до виникнення професійного захворювання.

76. Підтверджені випадки професійних захворювань у працівників, які змінили місце роботи, або у непрацюючих пенсіонерів підлягають реєстрації та обліку на підприємстві, де були умови для розвитку професійного захворювання, у відповідному робочому органі виконавчої дирекції Фонду та у відповідній установі (закладі) державної санітарно-епідеміологічної служби, що здійснює державний нагляд на цьому підприємстві.

3.9 Порядок реєстрації та обліку випадків професійних захворювань

77. Реєстрація та облік випадків професійних захворювань ведеться в спеціальному журналі (додаток А15):

на підприємстві, у відповідному робочому органі виконавчої дирекції Фонду та в установах (закладах) державної санітарно-епідеміологічної служби на підставі повідомлень про професійні захворювання та актів їх розслідування;

у лікувально-профілактичних закладах на підставі медичної картки амбулаторного хворого, виписки з історії хвороби, лікарського висновку про діагноз, встановлений під час обстеження в стаціонарі, а також повідомлення про професійне захворювання.

До цього журналу також вносяться дані щодо працездатності кожного працівника, в якого виявлено професійне захворювання.

У разі виявлення у працівника кількох професійних захворювань потерпілий реєструється в журналі один раз із зазначенням усіх його діагнозів.

Професійні захворювання, виявлені в осіб, які приїхали на постійне проживання в Україну з інших країн, реєструються у лікувально-профілактичних закладах та відповідній установі (закладі) державної санітарно-епідеміологічної служби, у відповідному робочому органі виконавчої дирекції Фонду за місцем проживання потерпілого в Україні, а

розслідування причин цих професійних захворювань проводиться в порядку, передбаченому міжнародними договорами України.

78. Установи (заклади) державної санітарно-епідеміологічної служби на підставі актів розслідування випадків професійних захворювань складають карти обліку професійних захворювань за формою П-5. Ці карти і записи на магнітних носіях зберігаються у відповідній установі (закладі) державної санітарно-епідеміологічної служби та в МОЗ протягом 45 років.

79. Порядок збирання та передачі інформації для автоматизованої системи обліку і аналізу професійних захворювань визначається МОЗ.

80. Карти обліку професійних захворювань або дискети з даними цих карт щороку до 1 лютого і 1 серпня надсилаються МОЗ.

81. Форми державної статистичної звітності щодо професійних захворювань затверджуються МОЗ.

3.10 Розслідування та облік аварій

82. На підприємстві згідно з вимогами законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та охорони праці повинні бути розроблені і затверджені роботодавцем:

план попередження надзвичайних ситуацій, у якому визначаються можливі аварії та інші надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, прогнозуються наслідки, визначаються заходи щодо їх ліквідації, терміни виконання, а також сили і засоби, що для цього залучаються;

план ліквідації аварій (надзвичайних ситуацій), у якому перелічуються всі можливі аварії та інші надзвичайні ситуації, визначаються дії посадових осіб і працівників підприємства під час їх виникнення, обов'язки працівників професійних аварійно-рятувальних служб або працівників інших підприємств, які залучаються до ліквідації надзвичайних ситуацій.

До аварій техногенного характеру належать аварії на транспорті, пожежі, вибухи, аварії з викидом сильнодіючих отруйних, радіоактивних, біологічно небезпечних та інших забруднюючих речовин, раптове руйнування споруд, обладнання тощо.

83. Аварії поділяються на дві категорії.

До 1 категорії належать аварії, внаслідок яких:

загинуло 5 чи травмовано 10 і більше осіб;

стався викид отруйних, радіоактивних, біологічно небезпечних речовин за межі санітарно-захисної зони підприємства;

збільшилася концентрація забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі більш як у 10 разів;

зруйновано будівлі, споруди чи основні конструкції об'єкта, що створило загрозу для життя і здоров'я значної кількості працівників підприємства чи населення.

До II категорії належать аварії, внаслідок яких: загинуло до 5 чи травмовано від 4 до 10 осіб;

зруйновано будівлі, споруди чи основні конструкції об'єкта, що створило загрозу для життя і здоров'я працівників цеху, дільниці з чисельністю працюючих 100 чоловік і більше.

Випадки порушення технологічних процесів, роботи устаткування, тимчасової зупинки виробництва внаслідок спрацювання автоматичних захисних блокувань та інші локальні порушення у роботі цехів, дільниць і окремих об'єктів, падіння опор та обрив проводів ліній електропередачі тощо не належать до категорійних аварій і розслідуються відповідно до вимог законодавства.

З метою врахування специфіки галузей, визначення переліку категорійних аварій у разі необхідності центральними органами виконавчої влади затверджуються галузеві положення за погодженням з Держнаглядом охорони праці.

84. Про аварію свідок повинен негайно повідомити безпосереднього керівника робіт або іншу посадову особу підприємства, які в свою чергу зобов'язані повідомити роботодавця.

85. Роботодавець або особа, яка керує виробництвом під час зміни, зобов'язані діяти згідно з планом ліквідації аварії, вжити першочергових заходів щодо рятування потерпілих і надання їм медичної допомоги, запобігання подальшому поширенню аварії, встановлення меж небезпечної зони та обмеження доступу до неї людей.

86. Роботодавець або уповноважена ним особа зобов'язаний негайно повідомити про аварію територіальний орган Держнаглядом охорони праці, орган, до сфери управління якого належить підприємство, відповідну місцеву держадміністрацію або виконавчий орган місцевого самоврядування, штаб цивільної оборони та з надзвичайних ситуацій, прокуратуру за місцем виникнення аварії і відповідний профспілковий орган, а в разі травмування або загибелі працівників також відповідний робочий орган виконавчої дирекції Фонду.

87. Розслідування аварій з нещасними випадками проводиться згідно з пунктами 1-51 цього Положення.

Розслідування аварій без нещасних випадків проводиться комісіями з розслідування, що утворюються:

у разі аварій I категорії - наказом центрального органу виконавчої влади чи розпорядженням відповідно місцевої держадміністрації (Автономної Республіки Крим, області, м. Києва та Севастополя) за узгодженням з відповідними органами державного нагляду за охороною праці і МНС;

у разі аварій II категорії - наказом керівника органу, до сфери управління якого належить підприємство, чи розпорядженням районної держадміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування за узгодженням з відповідними органами державного нагляду за охороною праці і МНС.

Головою комісії призначається представник органу, до сфери управління якого належить підприємство, місцевого органу виконавчої влади або представник органу державного нагляду за охороною праці чи МНС.

88. У ході розслідування комісія з розслідування визначає характер аварії, з'ясовує обставини, що спричинили її, встановлює факти порушення вимог законодавства та нормативних актів з питань охорони праці, цивільної оборони, правил експлуатації устаткування та технологічних регламентів, визначає якість виконання будівельно-монтажних робіт або окремих вузлів, конструкцій, їх відповідність вимогам технічних і галузевих нормативних актів та проекту, встановлює осіб, що несуть відповідальність за виникнення аварії, намічає заходи щодо ліквідації її наслідків та запобігання подібним аваріям.

89. Комісія з розслідування зобов'язана протягом десяти робочих днів розслідувати аварію і скласти акт за формою Н-5.

Залежно від характеру аварії у разі необхідності проведення додаткових досліджень або експертизи зазначений термін може бути продовжений органом, який призначив комісію.

90. За результатами розслідування аварії роботодавець видає наказ, яким відповідно до висновків комісії з розслідування затверджує заходи щодо запобігання подібним аваріям і притягає до відповідальності працівників за порушення законодавства про охорону праці.

91. Матеріали розслідування аварії включають документи, зазначені в пункті 48 цього Положення, а також доповідну записку про роботу аварійно-рятувальних формувань або підрозділів державної пожежної охорони, якщо вони залучалися до ліквідації цієї аварії.

92. Технічне оформлення матеріалів розслідування аварії проводить підприємство, де сталася аварія, яке в п'ятиденний термін після закінчення розслідування надсилає їх прокуратурі та органам, представники яких брали участь у розслідуванні.

Перший примірник акта розслідування аварії, внаслідок якої не сталося нещасного випадку, зберігається на підприємстві до завершення термінів здійснення заходів, визначених комісією з розслідування, але не менше двох років.

93. Роботодавець зобов'язаний проаналізувати причини аварії та розробити заходи щодо запобігання подібним аваріям у подальшому.

94. У разі коли аварія сталася через проектні недоробки або конструктивні недоліки устаткування, для участі в роботі комісії з

розслідування залучаються представники підприємств, які розробляли і виготовляли його.

Роботодавець зобов'язаний надіслати проектній організації, заводу-виготовлювачу устаткування обґрунтовані рекламації, а їх копії - органам, до сфери управління яких належить підприємство, проектна організація або завод-виготовлювач (у разі його відсутності - відповідній місцевій держадміністрації або виконавчому органу місцевого самоврядування). За видами робіт і устаткування, на які видається дозвіл (ліцензія) на проектування або виготовлення, копія рекламації також надсилається органу, який видав дозвіл (ліцензію) на проектування або виготовлення устаткування.

95. Облік аварій I і II категорій ведуть підприємства і відповідні органи державного управління та нагляду за охороною праці з реєстрацією їх у журналі. При цьому враховуються аварії, внаслідок яких сталися нещасні випадки і внаслідок яких нещасні випадки не сталися.

Державна статистична звітність щодо аварій затверджується Держкомстатом за поданням Держнаглядохоронпраці.

Письмову інформацію про здійснення заходів, запропонованих комісією з розслідування, роботодавець подає організаціям, представники яких брали участь у розслідуванні, у терміни, зазначені в акті розслідування аварії.

96. Контроль та нагляд за своєчасним і об'єктивним розслідуванням, документальним оформленням та обліком аварій, здійсненням заходів щодо усунення їх причин покладається на органи державного управління та нагляду за охороною праці.

3.11 Прикінцеві положення

97. Роботодавець та посадові особи, які проводили розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, несуть відповідальність згідно із законодавством за своєчасне і об'єктивне їх розслідування та прийняті рішення.

98. Особи, які допустили порушення або невиконання вимог цього Положення, притягаються до відповідальності згідно із законодавством.

Розділ 4 Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру

4.1 Загальні питання

1. Цей Порядок визначає механізм розслідування та ведення обліку нещасних випадків невиробничого характеру, які сталися з громадянами України, Іноземцями та особами без громадянства на території України.

2. Під нещасними випадками невиробничого характеру слід розуміти не пов'язані з виконанням трудових обов'язків травми, у тому числі отримані внаслідок заподіяних тілесних ушкоджень Іншою особою, отруєння, самогубства, опіки, обмороження, утеплення, ураження електричним струмом, блискавкою, травми, отримані внаслідок стихійного лиха, контакту з тваринами тощо (далі - нещасні випадки), які призвели до ушкодження здоров'я потерпілих.

3. Розслідуванню згідно з цим Порядком підлягають нещасні випадки, що сталися під час.

1) прямування на роботу чи з роботи пішки, на громадському, власному або іншому транспортному засобі, що не належить підприємству, установі або організації (далі - організації) і не використовувався в інтересах цієї організації;

2) переміщення повітряним, залізничним, морським, внутрішнім водним, автомобільним транспортом, в електротранспорті, метрополітені, на канатній дорозі, фунікулері та на Інших видах транспортних засобів;

3) виконання громадських обов'язків (рятування людей, захист власності, правопорядку тощо, якщо це не входить до службових обов'язків);

4) виконання донорських функцій;

5) участі в громадських акціях (мітингах, демонстраціях, агітаційно-пропагандистській діяльності тощо);

6) участі у культурно-масових заходах, спортивних змаганнях;

7) проведення культурних, спортивних та оздоровчих заходів, не пов'язаних з навчально-виховним процесом у навчальних закладах;

8) використання газу у побуті;

9) вчинення протиправних дій проти особи, її майна;

10) користування або контакту із зброєю, боєприпасами та вибуховими матеріалами;

11) виконання робіт у домашньому господарстві, використання побутової техніки;

12) стихійного лиха;

13) перебування в громадських місцях, на об'єктах торгівлі та побутового обслуговування, у закладах лікувально-оздоровчого, культурно-освітнього та спортивно-розважального призначення, в інших організаціях.

4. Факт ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку встановлює і засвідчує лікувально-профілактичний заклад.

Документом, який підтверджує ушкодження здоров'я особи, є листок непрацездатності чи довідка лікувально-профілактичного закладу.

5. Нещасні випадки розслідуються незалежно від того, чи був потерпілий у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння.

4.2 Повідомлення про нещасні випадки

6. Лікувально-профілактичні заклади, до яких звернулися або були доставлені потерпілі внаслідок нещасних випадків, протягом доби надсилають письмове повідомлення за встановленою формою (додаток Б.1):

про нещасний випадок із смертельним наслідком, а також про груповий нещасний випадок, який стався одночасно з двома і більше особами, - до районної держадміністрації (виконавчого органу міської, районної у місті ради),

про нещасний випадок із смертельним наслідком, пов'язаний із заподіянням тілесних ушкоджень іншою особою, а також нещасний випадок, що стався внаслідок контакту із зброєю, боєприпасами та вибуховими матеріалами або під час дорожньо-транспортної пригоди, - до органу внутрішніх справ.

Повідомлення про нещасні випадки із смертельним наслідком надсилаються також до органів прокуратури.

Лікувально-профілактичні заклади, до яких звернулися або були доставлені потерпілі, ведуть реєстрацію нещасних випадків в окремому журналі за встановленою формою (додаток Б.2).

4.3 Розслідування нещасних випадків

7. Розслідування нещасних випадків проводиться з метою визначення їх обставин та причин. На підставі результатів розслідування розробляються заходи щодо запобігання подібним випадкам, а також щодо вирішення питань соціального захисту потерпілих.

У процесі розслідування беруться до уваги листок непрацездатності чи довідка лікувально-профілактичного закладу, а також пояснення потерпілого та свідчення очевидців.

8. Розслідування нещасних випадків із смертельним наслідком, групових нещасних випадків у разі смерті хоча б одного з потерпілих, нещасних випадків, пов'язаних із заподіянням тілесних ушкоджень іншою особою, а також нещасних випадків, які сталися внаслідок контакту із зброєю, боєприпасами та вибуховими матеріалами, проводиться органами внутрішніх справ або прокуратури.

9. Районна держадміністрація (виконавчий орган міської, районної у місті ради) протягом доби з часу надходження від лікувально-профілактичного закладу повідомлення про нещасний випадок (за винятком нещасних випадків із смертельним наслідком) приймає рішення щодо утворення комісії з розслідування нещасного випадку.

До роботи комісії з розслідування нещасного випадку можуть залучатися представники організації, де працюють або навчаються потерпілі, організації, на території чи об'єкті якої стався нещасний випадок, а також представники органів охорони здоров'я, освіти, захисту прав споживачів, експерти страхової компанії (якщо потерпілий був застрахований).

До розслідування нещасних випадків, які сталися під час прямування на роботу чи з роботи, залучаються представники відповідного профспілкового органу або уповноважені трудового колективу, якщо потерпілий не є членом профспілки.

10. У разі звернення потерпілого або особи, яка представляє його інтереси (якщо не надходило повідомлення від лікувально-профілактичного закладу про нещасний випадок), районна держадміністрація (виконавчий орган міської, районної у місті ради) приймає рішення щодо необхідності проведення розслідування і визначення організації, яка повинна проводити розслідування, та направляє її керівнику копію рішення.

Керівник організації протягом доби з часу надходження рішення про уповноваження її на проведення розслідування призначає комісію у складі не менше трьох осіб.

11. Нещасні випадки (за винятком групових), які сталися з працюючими особами, розслідуються комісією, утвореною організацією, де працює потерпілий, у складі голови комісії - посадова особа, яку визначає керівник організації, і членів комісії - керівника відповідного структурного підрозділу, представника профспілкової організації, членом якої є потерпілий, або уповноваженого трудового колективу, якщо потерпілий не є членом профспілки.

Рішення щодо розслідування нещасного випадку приймається керівником організації на підставі звернення потерпілого, листка непрацездатності або довідки лікувально-профілактичного закладу.

У разі відмови організації провести розслідування нещасного випадку потерпілий або особа, яка представляє його інтереси, може звернутися до районної держадміністрації (виконавчого органу міської, районної у місті ради), яка вирішує питання щодо проведення цього розслідування.

12. Розслідування нещасного випадку проводиться протягом 10 календарних днів після утворення комісії. У разі потреби цей термін може бути продовжений керівником органу (організації), який призначив розслідування.

За результатами розслідування нещасного випадку складається акт за формою НТ (невиробничий травматизм) згідно з додатком Б.3, який затверджується керівником органу (організації), що проводив розслідування.

Необхідна кількість примірників акта визначається в кожному окремому випадку.

Акт за формою НТ надсилається:
потерпілому або особі, яка представляє його інтереси;
районній держадміністрації (виконавчому органу міської, районної у місті ради);
організації, де працює або навчається потерпілий;
організації, яка відповідальна за безпечний стан території чи об'єкта, де стався нещасний випадок.

Копія акта надсилається органам внутрішніх справ, прокуратури та іншим організаціям на їх запит.

Під час розслідування групових нещасних випадків акт за формою НТ складається на кожного потерпілого окремо. Для складання акта за формою НТ використовуються класифікатори подій, що призвели до нещасного випадку (додаток Б.4), причин нещасного випадку (додаток Б.5), місця подій (додаток Б.6).

Акти за формою НТ, які складаються за результатами розслідування нещасних випадків з працюючими особами, зберігаються в організації разом з матеріалами розслідування протягом 45 років. Акти за формою НТ та матеріали розслідування нещасних випадків з непрацюючими особами зберігаються протягом трьох років у архіві районної держадміністрації (виконавчих органів міських, районних у містах рад).

13. Реєстрація нещасних випадків, за результатами розслідування яких складаються акти за формою НТ, проводиться районними держадміністраціями (виконавчими органами міських, районних у містах рад) та організаціями, які проводили розслідування, у журналі за встановленою формою (додаток Б.7).

14. Організація, яка відповідальна за безпечну життєдіяльність населення на території чи об'єкті, де стався нещасний випадок, здійснює запропоновані комісією, що проводила розслідування, заходи щодо усунення причин подібних випадків. Про здійснення зазначених заходів керівник організації у письмовій формі повідомляє районну держадміністрацію (виконавчий орган міської, районної у місті ради) у термін, зазначений в акті за формою НТ.

4.4 Облік і аналіз нещасних випадків

15. Облік нещасних випадків та аналіз причин їх виникнення проводять районні держадміністрації (виконавчі органи міських, районних у містах рад) на підставі звітів про нещасні випадки за встановленою

формою (додаток Б.8), які щомісяця надсилаються лікувально-профілактичними закладами.

Узагальнений звіт про нещасні випадки районні держадміністрації (виконавчі органи міських, районних у містах рад) надсилають до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій щокварталу до 15 числа місяця, що настає за звітним періодом, а також за рік - до 31 січня наступного за звітним року.

16. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації проводять аналіз одержаних звітів, узагальнюють їх та подають Держнаглядохоронпраці відповідно до 25 числа наступного за звітним кварталом місяця та до 10 лютого наступного за звітним року.

Додатки

Додаток А Зразки нормативної документації до положення Додаток А.1 Акт про нещасний випадок на виробництві (форма Н-1)

Форма Н-1
ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада, підпис, ім'я, по батькові та прізвище роботодавця)

_____ "___" _____ 200__ р

_____ (печатка)

АКТ N _____ про нещасний випадок на виробництві

_____ (прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

_____ (домашня адреса потерпілого)

1. Дата і час нещасного випадку

_____ (число, місяць, рік)

_____ (година, хвилина)

2. Підприємство, працівником якого є потерпілий

_____ (найменування)

2.1. Адреса підприємства, працівником якого є потерпілий:

Автономна Республіка Крим,

область _____

район _____

населений пункт _____

2.2. Форма власності _____

2.3. Орган, до сфери управління якого належить підприємство, де стався нещасний випадок _____

2.5. Цех, дільниця _____

місце нещасного випадку _____

3. Відомості про потерпілого: _____

3.1. Стать: чоловіча, жіноча _____

3.2. Число, місяць, рік народження _____

3.3. Професія (посада) _____

розряд (клас) _____

3.4. Стаж роботи загальний _____

3.5. Стаж роботи потерпілого за професією (посадою) _____

4. Проведення навчання потерпілого та інструктажу з охорони праці:

4.1. Навчання за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок _____

(число, місяць, рік)

Проведення інструктажу:

4.2. Вступного _____

(число, місяць, рік)

4.3. Первинного _____

(число, місяць, рік)

4.4. Повторного _____

(число, місяць, рік)

4.5. Цільового _____

(число, місяць, рік)

4.6. Перевірка знань за професією чи видом роботи, під час виконання якої стався нещасний випадок (для робіт підвищеної небезпеки) _____

(число, місяць, рік)

5. Проходження медичного огляду:

5.1. Попереднього _____

(число, місяць, рік)

5.2. Періодичного _____

(число, місяць, рік)

6. Обставини, за яких стався нещасний випадок _____

6.1. Вид події _____

6.2. Шкідливий або небезпечний фактор та його значення _____

7. Причини нещасного випадку _____

8. Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку _____

(найменування, тип, марка, рік випуску, підприємство-виготовляч)

9. Діагноз за листком непрацездатності або довідкою лікувально-профілактичного закладу _____

9.1. Перебування потерпілого в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння _____

(так, ні)

10. Особи, які допустили порушення законодавства про охорону праці:

_____ (прізвище, ім'я та по батькові, професія, посада, підприємство,
_____ порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів НАОП
_____ з охорони праці із зазначенням статей, параграфів, пунктів тощо)

11. Свідки нещасного випадку _____

_____ (прізвище, ім'я та по батькові, постійне місце проживання)
_____

12. Заходи щодо усунення причин нещасного випадку

№ п/п	Найменування заходів	Термін виконання	Виконавець	Відмітка про виконання

Голова комісії _____
(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

" ____ " _____ 200_ р.
(посада) (підпис) (ініціали, прізвище)

ПОЯСНЕННЯ щодо заповнення акта за формою Н-1

Акт складається з текстової і кодової частин, які заповнюються відповідно до загальноприйнятих (установлених) термінів, міжгалузевих, галузевих і спеціально розроблених класифікаторів.

Коди зазначаються в клітинках з правого боку сторінки акта.

Кодування актів за формою Н-1 є обов'язковим.

Пункт 1. У першому рядку число та місяць кодуються відповідно до їх порядкових номерів, а рік - двома останніми цифрами.

Наприклад: дата "1 грудня 1998 року" кодується так: |0|1|1|2|9|8|

У другому рядку зазначається і кодується час, коли стався нещасний випадок, наприклад:

час "22 година 30 хвилин"

кодується так: | 2 | 2 | 3 | 0 |

Пункт 2. Кодується відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України (ЄДРПОУ).

Підпункт 2.1 Кодується адреса підприємства відповідно до Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).

Підпункт 2.3. Кодується відповідно до загального міжгалузевого класифікатора "Система позначення органів державного управління (СПОДУ) 1.74.001".

Підпункт 2.5. Назва цеху, дільниці кодується відповідно до галузевого класифікатора (кодифікатора), а якщо його немає, зазначається назва цеху, дільниці відповідно до затвердженого переліку підрозділів підприємства.

Примітка. Коди до пункту 2 і підпункту 2.1 - постійні для кожного підприємства і визначаються за ЄДРПОУ і КОАТУУ.

Підпункт 3.1. Стать кодується так: 1 - чоловіча, 2 - жіноча.

Підпункт 3.2. Зазначається число, місяць і рік народження, а кодується число повних років потерпілого на час настання нещасного випадку.

Наприклад;

45 років - | 45 |

Підпункт 3.3. Професія (посада), розряд (клас) записуються і кодуються відповідно до Державного класифікатора професій (ДК-003-95).

У разі коли потерпілий має кілька професій, зазначається та, під час роботи за якою стався нещасний випадок.

Підпункти 3.4. і 3.5. При зазначенні стажу роботи: загального, за основною професією (посадою), на яку оформлений потерпілий, за виконуваною роботою, під час якої стався нещасний випадок, зазначається і кодується число повних років на момент настання нещасного випадку.

Наприклад:

20 років - | 20 |

15 років - | 15 |

5 років - | 5 |

Якщо стаж не досягає року, в текстовій частині зазначається кількість місяців (днів), а кодується - 00.

Наприклад:

9 місяців 2 дні - | 00 |

Пункт 4 Заповнюється відповідно до Типового положення про навчання з питань охорони праці.

Кодування здійснюється, як і в пункті 1, шестизначними кодами - число, місяць, рік.

Наприклад:

04.12.95 - дата проведення (завершення) навчання за професією, вступного, первинного, повторного або цільового інструктажу, останньої перевірки знань з охорони праці -|0|4|1|2|9|5|

У разі невиконання будь-якої позиції навпроти неї ставляться нулі - |00|

Пункт 5. Заповнюється відповідно до Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затвердженого наказом МОЗ. Кодування здійснюється, як і в пункті 1, шестизначними кодами - число, місяць, рік.

Пункт 6. Під час опису обставин нещасного випадку дається стисла характеристика умов праці та дій потерпілого, викладається послідовність подій, що відбувалися перед настанням випадку, описується, як проходив процес праці, а також зазначається, хто керував роботою або організував її.

Підпункт 6.1. Вид події. Заповнюється і кодується відповідно до зазначеного нижче класифікатора - підрозділ 1.

Підпункт 6.2. Шкідливий або небезпечний фактор та його значення. Заповнюється відповідно до ГОСТ 12.0.003 "Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація". Шкідливий фактор кодується відповідно до класифікатора N 6 МОЗ.

Пункт 7. Причини нещасного випадку. Зазначаються і кодуються три причини нещасного випадку відповідно до зазначеного нижче класифікатора – підрозділ II. Основна причина нещасного випадку зазначається і кодується першою.

Якщо причин нещасного випадку більше ніж три, інші причини зазначаються в акті лише у текстовій частині.

Пункт 8. Устаткування кодується відповідно до класу і підкласу вищих класифікаційних угруповань ЗКП (ВКУЗКП). Основні класи і підкласи ЗКП (ВКУЗКП) наведено підрозділі 3 (Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку).

Наприклад:

верстати металорізальні - |381|

устаткування гірничо - шахтне -|314|

Пункт 9. Зазначається діагноз за листком непрацездатності або довідкою лікувально-профілактичного закладу. Кодується згідно з формою N 23-ТН "Звіт про причини тимчасової непрацездатності".

Підпункт 9.1. У разі перебування потерпілого в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння кодується - |1|

Запис робиться на підставі висновку, що складається лікарем, який проводив огляд потерпілого.

Пункт 10. Зазначаються посадові особи і працівники, у тому числі потерпілий, які допустили порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці, дії чи бездіяльність яких

стали основною або супутньою причиною нещасного випадку (відповідно до пункту 7).

У разі коли порушення допущено працівниками іншого підприємства або сторонньою особою, цей факт обов'язково фіксується.

Законодавчі та інші нормативно-правові акти про охорону праці кодуються відповідно до Державного реєстру міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці.

Пункт 12. Зазначається кожний захід окремо. Не слід вносити до цього пункту заходи із накладення стягнень.

КЛАСИФІКАТОР

1. Вид події, що призвела до нещасного випадку.
  - 01 - дорожньо-транспортна пригода, в тому числі:
    - 01.1- наїзд транспортних засобів
  - 02 - падіння потерпілого, в тому числі:
    - 02.1 - падіння потерпілого під час пересування
    - 02.2 - падіння потерпілого з висоти
    - 02.3 - падіння потерпілого в колодязь, ємність, яму тощо
  - 03 - падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо
    - 03.1 - обрушення, обвалення будівель, споруд та їх елементів
    - 03.2 - обвалення та обрушення породи, ґрунту тощо
  - 04 - дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються, в тому числі:
    - 04.1 - дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів
    - 04.2 - дія предметів, що розлітаються в результаті вибуху або руйнування приладів, посудин, які знаходяться під тиском, у вакуумі
  - 05 - ураження електричним струмом, в тому числі:
    - 05.1 - при доторкуванні до ліній електропередачі та обірваних проводів
  - 06 - дія екстремальних температур (крім пожеж)
  - 07 - дія шкідливих та токсичних речовин
  - 08 - дія іонізуючого випромінювання
  - 09 - фізичні перевантаження
  - 10 - нервово-психічні перевантаження
  - 11 - ушкодження внаслідок контакту з тваринами, комахами та іншими представниками флори і фауни
  - 12 - утоплення
  - 13 - асфіксії

- 14 - навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою
- 15 - стихійне лихо
- 16 - пожежа
- 17-вибух
- 18 - інші види
- 2. Причини нещасного випадку
- Технічні:
- 01 - конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва
- 02 - конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність транспортних засобів
- 03 - неякісна розробка або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, обладнання тощо
- 04 - неякісне виконання будівельних робіт
- 05 - недосконалість, невідповідність вимогам безпеки технологічного процесу
- 06 - незадовільний технічний стан:
  - 06.1 - виробничих об'єктів, будинків, споруд, території
  - 06.2 - засобів виробництва
  - 06.3 - транспортних засобів
- 07 - незадовільний стан виробничого середовища
- Організаційні:
- 08 - незадовільне функціонування, недосконалість або відсутність системи управління охороною праці
- 09 - недоліки під час навчання безпечним прийомом праці, в тому числі:
  - 09.1 - відсутність або неякісне проведення інструктажу;
  - 09.2 - допуск до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці
- 10 - неякісна розробка, недосконалість інструкцій з охорони праці або їх відсутність
- 11 - відсутність у посадових інструкціях функціональних обов'язків з питань охорони праці
- 12 - порушення режиму праці та відпочинку
- 13 - відсутність або неякісне проведення медичного обстеження (профвідбору)
- 14 - невикористання засобів індивідуального захисту через незабезпеченість ними
- 15 - виконання робіт з відключеними, несправними засобами колективного захисту, системами сигналізації, вентиляції, освітлення тощо
- 16 - залучення до роботи працівників не за спеціальністю (професією)
- 17 - порушення технологічного процесу

18 - порушення вимог безпеки під час експлуатації устаткування, машин, механізмів тощо

19 - порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів

20 - порушення правил дорожнього руху

21 - незастосування засобів індивідуального захисту (за їх наявності)

22 - незастосування засобів колективного захисту (за їх наявності)

23 - порушення трудової і виробничої дисципліни, в тому числі:

23.1 - невиконання посадових обов'язків

23.2 - невиконання вимог інструкцій з охорони праці
Психофізіологічні:

24 - алкогольне, наркотичне сп'яніння, токсикологічне отруєння

25 - низька нервово-психічна стійкість

26 - незадовільні фізичні дані або стан здоров'я

27 - незадовільний психологічний клімат у колективі

28 - травмування внаслідок протиправних дій інших осіб

29 - інші причини

3. Устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до нещасного випадку

311 - устаткування енергетичне

313 - устаткування для чорної та кольорової металургії

314 - устаткування гірничо-шахтне

315 - устаткування підйомно-транспортне (крани)

316 - устаткування підйомно-транспортне (конвеєри)

317 - устаткування підйомно-транспортне (крім кранів і конвеєрів)

318 - устаткування і рухомий склад залізниць

331 - машини електричні малої потужності

332 - електродвигуни змінного струму потужністю від 0,25 кВт і більше

334 - електродвигуни вибухозахищені, врубово-комбайнові і електробури

336 - машини електричні постійного струму

337 - генератори змінного струму, перетворювачі, підсилювачі електромашинні, електростанції та електроагрегати живлення

338 - машини електричні великі, агрегати електромашинні, турбо- і гідрогенератори

341 - трансформатори і трансформаторне устаткування, апаратура високовольтна, силова перетворювальна техніка, прилади силові напівпровідникові, детектори ядерних і нейтронних випромінювань, хемотроніка (електрохімічні перетворювачі інформації)

342 - апарати електричні напругою до 1000 В

343 - комплектне обладнання напругою до 1000 В

- 344 - устаткування спеціальне технологічне, шинопроводи низької напруги
- 345 - електротранспорт (крім засобів міського транспорту і моторвагонних поїздів), електроустаткування для електротранспорту і підйомно-транспортних машин
- 346 - устаткування світлотехнічне і вироби електроустановлювальні, лампи електричні, вироби культурно-побутового призначення і широкого вжитку
- 348 - джерела струму хімічні, фізичні, генератори електрохімічні й термоелектричні
- 361 - устаткування хімічне і запасні частини до нього
- 362 - устаткування для переробки полімерних матеріалів і запасні частини до нього
- 363 - насоси (відцентрові, парові та привідні поршневі)
- 364 - устаткування кисневе, криогенне, компресорне, холодильне, для газополуменевої обробки металів, насоси, агрегати вакуумні і високовакуумні, комплектні технологічні лінії, установки та агрегати
- 365 - устаткування целюлозно-паперове
- 366 - устаткування нафтопромислове, бурове, геологорозвідувальне і запасні частини до нього
- 367 - устаткування технологічне і апаратура для нанесення лакофарбового покриття на вироби машинобудування
- 368 - устаткування нафтогазопереробне
- 381 - верстати металорізальні
- 382 - машини ковальсько-пресові (без машин з ручним і ножним приводами)
- 383 - устаткування деревообробне
- 384 - устаткування технологічне для ливарного виробництва
- 385 - устаткування для гальванопокриття виробів машинобудування
- 386 - устаткування для зварювання тертям, холодного зварювання і допоміжне зварювальне обладнання
- 451 - автомобілі
- 452 - автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузови-фургони, причепа, тролейбуси, автотранспортувачі, мотоцикли, велосипеди
- 472 - трактори
- 473 - машини сільськогосподарські
- 474 - машини для тваринництва, птахівництва і кормовиробництва
- 481 - машини для землерийних і меліоративних робіт
- 482 - машини дорожні, устаткування для приготування будівельних сумішей
- 483 - устаткування і машини будівельні
- 484 - устаткування для промисловості будівельних матеріалів
- 485 - устаткування технологічне для лісозаготівельної і торф'яної промисловості, машинобудування комунальне

- 486 - устаткування для кондиціювання повітря і вентиляції
- 493 - устаткування і прилади для опалення і гарячого водопостачання
- 511 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для легкої промисловості
- 512 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для вироблення хімічного волокна
- 513 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для харчової, м'ясної, молочної та рибної промисловості
- 514 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для борошномельних, комбікормових підприємств та зерносховищ
- 515 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для торгівлі, громадського харчування та блоків харчування, устаткування холодильне і запасні частини до нього, виробництва культурно-побутового призначення та господарського вжитку
- 516 - устаткування поліграфічне і запасні частини до нього
- 517 - устаткування технологічне і запасні частини до нього для скляноситалової промисловості, кабельної промисловості, для розвантаження, розфасування та упакування мінеральних добрив і отрутохімікатів
- 525 - устаткування та оснащення спеціальні для ремонту та експлуатації тракторів і сільськогосподарських машин, транспортування та складської переробки вантажів, пуску і налагоджування, технічного обслуговування та ремонту машин і устаткування тваринницьких та птахівницьких ферм, а також конструкції, устаткування та оснащення споруджень захищеного фунту
- 945 - устаткування медичне
- 947 - устаткування технологічне для медичної промисловості і запасні частини до нього
- 968 - устаткування, інвентар та приладдя театральних і видовищних підприємств і закладів культури.

**Додаток А.2 Екстрене повідомлення про звернення потерпілого з
посиланням на нещасний випадок на виробництві**

_____ (найменування лікувально-профілактичного закладу,
_____ прізвище, ім'я та по батькові його керівника,
_____ найменування підприємства,
_____ прізвище, ім'я та по батькові роботодавця)

**ЕКСТРЕНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про звернення потерпілого з посиланням на нещасний
випадок на виробництві**

1. Попередній діагноз _____

2. Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого _____

3. Вік _____

4. Домашня адреса потерпілого _____

5. Найменування і адреса підприємства, де працює потерпілий _____

Дата: _____

захворювання _____

встановлення діагнозу _____

госпіталізації _____

7. Місце госпіталізації _____

_____ (найменування лікувально-профілактичного закладу)

8. Шкідливий виробничий фактор, який викликав захворювання
(отруєння) _____

9. Дата і час передачі первинної інформації _____

Посада, підпис та прізвище особи, яка надіслала повідомлення _____

Посада, прізвище та підпис особи, яка одержала повідомлення _____

Додаток А.3 Акт розслідування нещасного випадку (аварії), що стався (сталася), форма Н-5

АКТ
розслідування нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)

" ____ " _____ 200__ р. о __ год. __ хв.

на _____
(найменування підприємства та

_____ (органу, до сфери управління якого належить підприємство)

” ____ ” _____ 200__ р. _____
(дата складання акта) (місце складання акта)

Комісія, призначена наказом від " ____ " _____ 200__ р. № ____

_____ (найменування органу, яким призначена комісія)

у складі:

голова комісії

_____ (прізвище ім'я та по батькові)

_____ (посада, місце роботи)

членів комісії:

_____ (прізвище ім'я та по батькові)

_____ (посада, місце роботи)

_____ (прізвище ім'я та по батькові)

_____ (посада, місце роботи)

за участю:

_____ (прізвище ім'я та по батькові)

_____ (посада, місце роботи)

_____ (прізвище ім'я та по батькові)

_____ (посада, місце роботи)

провела за період з " ____ " _____ по " ____ " _____ 200__ р.
(спеціальне) розслідування нещасного випадку (аварії), який (яка) стався
(сталася)

_____ (вказується місце події і кількість потерпілих,

_____ у тому числі із смертельним наслідком)

1 Відомості про потерпілого (потерпілих)

Прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, професія (посада), стаж роботи - загальний, у тому числі на цьому підприємстві, за професією, час проходження навчання, інструктажу, перевірки знань з охорони праці, первинного та періодичного медичного огляду, професійного добору. Наслідки нещасного випадку.

У разі групових нещасних випадків зазначаються відомості окремо щодо кожного потерпілого.

Відомості про членів сім'ї, які перебувають на утриманні потерпілого, - прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, сімейні відносини, рід занять. Ці відомості можуть бути викладені у формі таблиці.

Відомості про членів сім'ї зазначаються тільки у разі нещасних випадків із смертельним наслідком.

2 Характеристика об'єкта, ділянки та місця, де стався нещасний випадок (аварія)

У стислій характеристиці об'єкта, ділянки та місця, де стався нещасний випадок (аварія), наводяться відомості про проектний, затверджений та фактичний режим роботи об'єкта (устаткування) до настання нещасного випадку (аварії).

Описується стан об'єкта (ділянки), устаткування (конструкцій) і матеріалів, що застосовувалися перед нещасним випадком (аварією), а також дається висновок про їх відповідність нормативним вимогам.

Зазначаються аналогічні нещасні випадки (аварії), якщо вони раніше мали місце на підприємстві.

Описується організація на підприємстві роботи з охорони праці та її недоліки (зазначаються тільки у разі нещасних випадків із смертельним наслідком та групових).

Якщо нещасний випадок стався через аварію, до цього розділу акта додатково вносяться такі дані: категорія аварії, обсяги втрати продукції у натуральному виразі та в гривнях), розмір загальної шкоди, заподіяною аварією (в гривнях).

3 Обставини, за яких стався нещасний випадок (аварія)

Описуються всі події, що відбувалися, та роботи, що проводилися до настання нещасного випадку (аварії), зазначається, як проходив процес праці з початку зміни, хто керував роботами і які давав вказівки, дії потерпілого (потерпілих) та інших осіб, пов'язані з нещасним випадком (аварією).

Викладається послідовність подій, наводяться небезпечні та шкідливі виробничі фактори, які впливали на потерпілого, зазначається конкретно машина, інструмент, устаткування, експлуатація яких призвела до нещасного випадку, наявність небезпечних умов і небезпечні дії потерпілого або інших осіб, характер аварії.

Перелічуються заходи, вжиті відповідно до плану ліквідації наслідків нещасного випадку, аварії (якщо вона мала місце), надзвичайної ситуації або плану локалізації аварійних ситуацій.

4 Причини нещасного випадку (аварії)

Наводяться основні технічні, організаційні та психофізіологічні причини нещасного випадку (аварії), включаючи перевищення гранично допустимих норм впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів, невідповідність та недостатність засобів колективного, індивідуального та медичного захисту встановленим вимогам тощо (якщо ці причини вплинули на подію).

Після кожної причини зазначається, які конкретно вимоги законодавчих і нормативно-правових актів з питань охорони праці та захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, інструкцій з безпечного ведення робіт, посадових інструкцій були порушені (із зазначенням відповідних статей, розділів, пунктів тощо).

Зазначаються узагальнені результати перевірки стану охорони праці на цьому підприємстві, проведеної органами державного нагляду за охороною праці та іншими організаціями (зазначаються тільки у разі нещасних випадків із смертельним наслідком та групових).

5 Заходи щодо усунення причин нещасного випадку (аварії)

План заходів щодо усунення причин нещасних випадків (аварій) повинен включати:

заходи щодо усунення безпосередніх причин нещасного випадку і запобігання подібним випадкам;

заходи щодо ліквідації наслідків аварії (у разі необхідності).

Ці заходи можуть бути викладені у формі таблиці або перелічені у тексті із зазначенням термінів і відповідальних за їх виконання.

6 Висновок комісії

У цьому розділі зазначаються особи, у тому числі потерпілий, дії або бездіяльність яких призвели до нещасного випадку (аварії). Перелічуються конкретні порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці, посадових інструкцій тощо (із зазначенням статей, параграфів та пунктів).

У разі коли порушення допущено працівниками іншого підприємства або сторонньою особою, цей факт обов'язково зазначається в цьому пункті.

Наприкінці розділу викладаються пропозиції щодо притягнення до відповідальності осіб, унаслідок дій або бездіяльності яких стався нещасний випадок (аварія).

У висновку зазначається, що:

нещасний випадок вважається (не вважається) пов'язаним з виробництвом;

підлягає (не підлягає) обліку;

складається акт за формою Н-1 або НТ.

Наприкінці акта робиться запис про зустріч членів комісії з розслідування з потерпілими або членами їх сімей, розгляд на місці питань надання соціальної і матеріальної допомоги, роз'яснення потерпілим та членам їх сімей прав відповідно до законодавства.

7 Перелік матеріалів, що додаються.

Голова комісії	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
Члени комісії:		
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали, прізвище)

(печатка органу, яким призначена комісія)

Додаток А.4 Карта професійного захворювання (отруєння)

Форма П-5

КАРТА ОБЛІКУ

професійного захворювання (отруєння)

Дата заповнення _____ Реєстраційний номер _____

Зміст інформації	№	Код
Автономна Республіка Крим або область _____	1	_____
Район, місто, село _____	2	_____
Орган, до сфери управління якого належить підприємство _____	3	
Галузь _____	4	_____
Підприємство _____	5	_____
Цех, дільниця _____	6	_____
Дата одержання повідомлення про профзахворювання _____	7	_____
Кількість одночасно потерпілих з урахуванням даної особи _____	8	_____
Прізвище, ім'я та по-батькові потерпілого _____	9	_____
Стать: чоловіча — 1, жіноча — 2	10	_____
Вік (кількість повних років) _____	11	_____
Професія _____	12	_____
Стаж роботи за даною професією _____	13	
Стаж роботи в контактi з шкiдливим виробничим фактором, що спричинив профзахворювання _____	14	
Шкiдливі виробничі фактори, що спричинили профзахворювання (отруєння) згідно з гігієнічною класифікацією _____		
Основний _____ (конкретні найменування згідно з класифікатором N 6)	15	_____
Супутній _____ (конкретні найменування згідно з класифікатором N 6)	16	_____
Параметри факторів _____		
Основний _____	17	_____
Супутній _____	18	_____
Обставини виникнення профзахворювання:		
1. _____	19	_____
2. _____	20	_____

Вид профзахворювання: захворювання — 1	21	_____
отруєння — 2		
Форма профзахворювання: гостре — 1	22	_____
хронічне — 2		
Діагнози: 1. Основний _____	23	_____
2. Супутні — виробничо обумовлені _____	24	_____
Стадії захворювання		
стадії (1, 2, 3) основного	25	_____
стадії (1, 2, 3) супутнього	26	_____
Профзахворювання (отруєння) виявлено:	27	_____
під час медогляду — 1, під час звернення — 2		
Діагноз встановлено: лікувально-профілактичним		
закладом — 1, профвідділенням — 2,		
науково-дослідним інститутом — 3	28	_____
Тяжкість захворювання: без втрати працездатності — 1;		
з втратою працездатності — 2; смерть — 3	29	_____
Пенсіонер: не працює — 1, працює — 2	30	_____
Заходи, вжиті санепідстанцією _____	31	_____

Прізвище, ім'я та по батькові санітарного лікаря

(повністю)

Підпис _____

Додаток А.5 Журнал реєстрації потерпілих від нещасних випадків

ЖУРНАЛ

реєстрації потерпілих від нещасних випадків

на _____
(найменування підприємства)

N п/п	Дата і час події	Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого	Професія (посада)	Місце події цех, дільниця, ферма, об'єкт, тощо
1	2	3	4	5

Обставини і причини нещасного випадку	Наслідки нещасного випадку	Заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам	Відмітка про виконання заходів	Дата видачі акта за формою Н-1 або НТ і підпис особи, яка його одержала
6	7	8	9	10

Примітка. Реєстраційний номер повинен відповідати номеру акта, що складається за формою Н-1 або НТ.

**Додаток А.6 Повідомлення про наслідки нещасного випадку,
пов'язаного з виробництвом**

Найменування підприємства

„_____” _____ 200__ р.
дата та номер відправлення

_____ (найменування організації,

_____ прізвище, ім'я та по батькові

_____ її керівника чи особи, яким

_____ надсилається повідомлення, адреса)

ПОВІДОМЛЕННЯ

**про наслідки нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом,
що стався "_____" _____ 200__ р.**

з _____,
(професія, прізвище, ім'я, по батькові потерпілого)

(акт за формою Н-1 або НТ про нещасний випадок від
"_____" _____ 200__ р. N ____).

1. Діагноз за листком непрацездатності або довідкою лікувально-профілактичного закладу _____

2. Найменування лікувально-профілактичного закладу, що встановив діагноз _____

3. Наслідок нещасного випадку _____

_____ (потерпілий одужав, переведений

_____ на легшу роботу, встановлено інвалідність I, II, III групи, помер)

4. Тривалість виконання потерпілим легшої роботи, робочих днів _____

5. Звільнено (за листком непрацездатності) від роботи
з "_____" _____ 200__ р. по "_____" _____ 200__ р.,
тривалість тимчасової непрацездатності, робочих днів _____

6 Витрати підприємства внаслідок нещасного випадку:

6.1. Сума відшкодування витрат за листком непрацездатності

Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, гривень _____

6.2. Сума штрафу, що сплачена підприємством за нещасний випадок або його приховання, гривень _____

6.3. Вартість зіпсованого у зв'язку з нещасним випадком (аварією) устаткування, інструменту, зруйнованих будівель, споруд, гривень _____

6.4. Інші витрати, гривень	_____	_____
6.5. Сумарні витрати, гривень	_____	_____
Роботодавець _____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище, ім'я та по батькові)
Головний бухгалтер _____	_____	_____
(печатка)	(підпис)	(прізвище, ім'я та по батькові)

Стислі пояснення щодо заповнення бланка повідомлення

Підпункт 6.1 заповнюється у разі здійснення підприємством виплат потерпілому за листком непрацездатності, на суму яких зменшується страховий внесок підприємства до Фонду соціального страхування від нещасних випадків.

Підпункт 6.2 заповнюється згідно з пунктом 3 Інструкції щодо застосування положення про порядок накладення штрафів на підприємства, установи і організації за порушення нормативних актів про охорону праці.

У підпункті 6.3 наводиться загальна вартість усього зіпсованого устаткування, інструменту, зруйнованих будівель, споруд. При груповому нещасному випадку для кожного з потерпілих ця сума визначається шляхом ділення загальної вартості на кількість потерпілих.

У підпункті 6.4 наводиться загальна сума коштів, витрачена підприємством на врятування потерпілого, поховання померлого, розслідування нещасного випадку, проведення експертизи, а також на транспортні засоби, засоби зв'язку тощо.

Підпункт 6.5 заповнюється шляхом додавання сум, зазначених у підпунктах 6.1 - 6,4.

Кодування повідомлень, складених про нещасні випадки із смертельними наслідками, є обов'язковим.

Коди треба записувати в клітинках.

Тривалість тимчасової непрацездатності, зазначена в пунктах 4-5, кодується за кількістю робочих днів.

Витрати підприємства, зазначені в підпунктах 6.1 - 6.5, кодуються за сумою коштів у гривнях.

Додаток А.7 Припис територіального управління державного департаменту з нагляду за охороною праці

Форма Н-9

Державний Герб України
МІНІСТЕРСТВО ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ З НАГЛЯДУ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

_____
(найменування територіального управління Державного департаменту з нагляду за охороною праці)

_____
(назва державної інспекції)

_____ „____” _____ 200__ р.
(місце складання припису) (дата)

ПРИПИС N _____

_____
(кому - посада, підприємство,

_____
ініціали, прізвище)

Мною _____

_____
(посада, ініціали, прізвище)

на підставі вивчення і перевірки матеріалів щодо нещасного випадку з _____

_____
(професія, прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

що стався "___" _____ 200__ р. о ___ год. ___ хв.,
встановлено:

1. Нещасний випадок з _____
(ініціали, прізвище)

стався _____

_____
(стислий опис місця події із зазначенням небезпечних та шкідливих виробничих факторів)

2. Обставини, за яких стався нещасний випадок

_____
(послідовність, події, дії потерпілого та інших осіб, причетних до нещасного випадку, тощо)

3. Причини нещасного випадку

_____
(зазначаються, залежно від наявності, основні технічні, організаційні і психофізіологічні причини

_____
нещасного випадку, тощо)

4. Порухення вимог законодавства про охорону праці, що призвели до нещасного випадку

_____
(законодавчі та інші нормативно-правові акти про охорону праці, вимоги яких порушені,

_____
із зазначенням конкретних статей, пунктів тощо)

5. Посадові особи і працівники, у тому числі потерпілий, або стороння особа, які допустили порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці, унаслідок дій чи бездіяльності яких стався нещасний випадок

(прізвище, ім'я та по батькові, посада (професія), місце роботи,

---

законодавчі та інші нормативно-правові акти про охорону праці,

---

вимоги яких порушені, із зазначенням конкретних статей, пунктів тощо)

Виходячи з наявності порушень законодавства про охорону праці вважаю цей нещасний випадок таким, що пов'язаний з виконанням трудових (посадових) обов'язків.

На підставі статті 45 Закону України "Про охорону праці" пропоную вважати цей випадок пов'язаним з виробництвом, скласти акт за формою Н-1 (НТ) і взяти цей нещасний випадок на облік.

(посада)

(ініціали, прізвище)

(Печатка місцевого органу державного нагляду за охороною праці або іменний штамп посадової особи)

Припис одержав

" ___ " _____ 200 __ р.

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток А.8 Повідомлення про нещасний випадок

ПОВІДОМЛЕННЯ про нещасний випадок

Дата і час нещасного випадку.

Найменування підприємства, органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство.

Місце нещасного випадку (виробництво, цех, ділянка, приміщення, вибій тощо) і його стисла характеристика.

Відомості про потерпілого (потерпілих): прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, професія (посада), місце роботи, стаж роботи загальний та за професією, сімейний стан, характер травм.

Стислі обставини і передбачувані причини нещасного випадку.

Прізвище державного інспектора з охорони праці, який контролює підприємство, де стався нещасний випадок (аварія).

Прізвище страхового експерта Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, закріпленого за підприємством, де стався нещасний випадок.

Дата, час передачі інформації та прізвище особи, яка її передала.

**Додаток А.9 Протокол огляду місця події нещасного випадку
(аварії), що стався (сталася)**

**ПРОТОКОЛ
огляду місця події нещасного випадку (аварії), що стався
(сталася)**

" ___ " _____ 200__ р. о ___ год. ___ хв.

з _____
(професія, прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

на _____
(найменування підприємства та органу до сфери

управління якого належить підприємство)

Комісія у складі _____ — голова комісії,

(ініціали, прізвище, посада, місце роботи)

членів комісії:

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (посада, місце роботи)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (посада, місце роботи)

у період _____ годин _____ хвилин

" ___ " _____ 200__ р.

до _____ годин _____ хвилин

" ___ " _____ 200__ р.

оглянула місце нещасного випадку (аварії) і встановила:

Голова комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

**Додаток А.10 Ескіз місця нещасного випадку (аварії), що стався
(сталася)**

_____
(найменування підприємства)

**ЕСКІЗ
місця нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)**

" ____ " _____ 200__ р. о ____ год. ____ хв.

з _____

(професія, прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

До події

Після події

Прив'язка. до території підприємства — копія генплану (плану гірничих робіт) з прив'язкою до запасних виходів

Окремі характерні місця, вузли, розрізи тощо

Окремі характерні місця, вузли, розрізи тощо

Голова комісії _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Ескіз склав _____

(посада, місце роботи, прізвище, ім'я та по батькові)

Додаток А.11 Протокол опитування потерпілих, свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку (аварії), що стався (сталася), та пояснювальна записка

ПРОТОКОЛ

опитування потерпілих, свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку (аварії), що стався (сталася)

" _____ " _____ 200__ р. о __ год. __ хв.

з _____
(професія, прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

(або) _____
(категорія і характер аварії)

Прізвище, ім'я та по батькові _____

Професія (посада) _____

Домашня адреса _____

Про цей випадок (аварію) розповів:

(У довільній формі викладається розповідь про подію, що розслідується. Після запису відомих опитуваному фактів йому ставляться запитання для уточнення).

Запитання:

Відповідь:

Запитання:

Відповідь:

Запитання:

Відповідь:

Після закінчення запису запитань і відповідей протокол підписується у такому порядку:

"Протокол прочитав (ла), записано з моїх слів правильно" (підпис, у дужках ініціали та прізвище).

"Опитування провів і протокол склав"

(ініціали, прізвище та посада особи, уповноваженої комісією із спеціального розслідування нещасного випадку, її підпис, дата опитування).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

потерпілих, свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку
(аварії), що стався (сталася)

" __ " _____ 200__ р. о __ год. __ хв.

з _____
(професія, прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

(або) _____
(категорія і характер аварії)

Від _____
(прізвище, ім'я та по батькові особи,

що дає пояснення, її посада, місце роботи)

Домашня адреса:

_____
_____
_____

(У довільній формі дається пояснення відомих фактів, пов'язаних з подією, висловлюється думка щодо її обставин і причин.)

Зазначаються посадові особи, дії чи бездіяльність яких стали основною або супутньою причиною нещасного випадку (аварії), а також висловлюються пропозиції щодо запобігання подібним подіям).

Підпис і дата подання пояснювальної записки.

Додаток А.12 Порядок встановлення зв'язку захворювання з умовами праці

1. Профзахворювання (отруєння) встановлюється експертною комісією лікувально-профілактичного закладу, якому надано таке право МОЗ України, склад якої затверджує керівник цього закладу.

У разі необхідності до роботи експертної комісії залучаються спеціалісти (представники) підприємства, робочого органу Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань України, профспілкової організації, членом якої є потерпілий.

2. Голова експертної комісії повинен пройти підготовку з питань профпатології в клініках науково-дослідних інститутів гігієни праці та профзахворювань або медицини праці з одержанням відповідного документа, а також мати досвід роботи з питань профпатології та стаж, роботи за цим фахом не менше 5 років.

3. Рішення про зв'язок захворювання з умовами праці приймається на підставі клінічних, функціональних досліджень (амбулаторних або стаціонарних) з урахуванням відомостей, зазначених у таких документах.

3.1. Копія трудової книжки для визначення стажу роботи в умовах дії виробничих факторів.

3.2. Виписка з амбулаторної картки (форма 025/у) або історії хвороби, які відображають початок та динаміку розвитку захворювання.

3.3. Медичний висновок обласного спеціаліста з профпатології.

3.4. Санітарно-гігієнічна характеристика умов праці, яка складається фахівцями санепідстанції, на території якої розташовано підприємство.

3.5. У разі необхідності акт за формою Н-1 про нещасний випадок на виробництві, висновки фтизіатра, нарколога та інші документи.

4. Висновок експертної комісії лікувально-профілактичного закладу про наявність (відсутність) професійного характеру захворювання потерпілому не видається, а надсилається обласному спеціалісту з профпатології за місцем роботи або проживання хворого.

Потерпілому видається довідка про перебування на стаціонарному (амбулаторному) обстеженні в лікувально-профілактичному закладі.

У висновку крім діагнозу обов'язково зазначається встановлення (не встановлення) професійного характеру захворювання.

**Додаток А.13 Повідомлення про професійне захворювання
(отруєння) форма П-3**

**ПОВІДОМЛЕННЯ
про професійне захворювання (отруєння)**

Прізвище, ім'я та по батькові _____

Стать _____ Вік _____
(повних років)

Найменування підприємства _____

Орган, до сфери управління якого належить підприємство

Діагноз:

основний _____

супутній _____

Виробничий фактор, шкідлива речовина, найменування трудового процесу, що викликав захворювання _____

Дата встановлення остаточного діагнозу _____

Найменування закладу, що встановив діагноз _____

Реєстраційний номер повідомлення ____ від " ____ " _____ 200__ р.

Головний лікар _____

(підпис)

(ім'я та по батькові, прізвище)

МП

Дата відправлення повідомлення _____

Посада, прізвище та підпис особи, яка надіслала повідомлення

Дата одержання повідомлення _____

Посада, прізвище та підпис особи, яка одержала повідомлення

Додаток А.14 Акт розслідування професійного захворювання
Форма П-4

АКТ
розслідування професійного захворювання

1. Дата складання _____
(день, місяць, рік)

2. Місце складання _____
(район, місто, село)

3. Найменування підприємства _____

4. Найменування цеху, дільниці, відділу _____

5. Орган, до сфери управління якого належить підприємство _____

6. Комісія у складі: _____
(прізвище, ім'я та по батькові) (посада, місце роботи)

ГОЛОВИ КОМІСІЇ, ЧЛЕНІВ КОМІСІЇ:

_____ (прізвище, ім'я та по батькові) (посада, місце роботи)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові) (посада, місце роботи)

провела розслідування випадку хронічного професійного
захворювання
(отруєння) _____
(діагноз)

7. Дата надходження повідомлення до санепідстанції _____

8. Найменування лікувально-профілактичного закладу, який устано-
вив діагноз _____

9. Захворювання виявлено під час медичного огляду, звернення

_____ (найменування лікувально-профілактичного закладу)

10. Відомості про хворого:
прізвище, ім'я та по батькові _____

стать _____ вік _____
(повних років)

професія, посада _____
(за класифікатором)

стаж роботи _____, _____
(загальний) (за цією професією)

_____ (у цьому цеху) _____ (в умовах впливу шкідливих факторів)

11. Висновок про наявність шкідливих умов праці _____

12. Діагноз: _____
(основний)

_____ (супутній)

13. На момент розслідування потерпілий _____
(ініціали, прізвище)

працездатний за своєю професією, переведений на іншу роботу, перебуває на амбулаторному лікуванні, госпіталізований, переведений на інвалідність, помер (непотрібне закреслити)

14. Професійне захворювання виникло за таких обставин

Зазначаються конкретні факти невиконання технологічних регламентів виробничого процесу; порушень режиму експлуатації технологічного устаткування, приладів, робочого інструменту; аварійних ситуацій; пошкодження захисних засобів і механізмів, систем вентиляції, екранування, сигналізації, освітлення, кондиціювання повітря; порушення правил техніки безпеки, гігієни праці; відсутність (невикористання) засобів індивідуального захисту; недосконалість технології, механізмів, робочого інструменту; неефективність роботи систем вентиляції, кондиціювання повітря, захисних засобів, механізмів, засобів індивідуального захисту; відсутність заходів і засобів рятувального характеру тощо.

15. Причина професійного захворювання :

Зазначаються виробничі фактори, що призвели до захворювання:
запиленість повітря робочої зони (концентрація пилу),
в тому числі вміст вільного SiO_2
середній _____, максимальний _____;
загазованість повітря робочої зони шкідливими речовинами
(концентрація речовин та їх граничне допустима концентрація);
підвищені та знижені температури, температура поверхні
устаткування, матеріалів, повітря робочої зони;
рівень шуму;
рівень загальної та локальної вібрації;
рівень інфразвукового коливання, ультразвуку;
рівень електромагнітного випромінювання;
рівень барометричного тиску;
рівень вологості та рухомості повітря;
рівень іонізуючого випромінювання;
контакт із джерелами інфекційних захворювань, конкретні
найменування захворювань;
рівень фізичного перевантаження (параметри, ступінь, важкість роботи);
інші виробничі фактори за гігієнічною класифікацією праці.

16. З метою ліквідації і запобігання професійним захворюванням (отруєнням) пропонується

(прізвище, ім'я та по батькові, посада особи, якій адресована

пропозиція, найменування організаційних, технічних і

санітарно-гігієнічних заходів, термін їх виконання)

17. Прізвища, імена та по батькові, посади осіб, які не виконали норм і правил охорони праці, гігієнічні регламенти і нормативи (із зазначенням норм, правил, статей, пунктів тощо):

Голова комісії

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток А.15 Журнал обліку професійних захворювань (отруєнь)

ЖУРНАЛ

обліку професійних захворювань (отруєнь)

Розпочато " ___ " _____ 200__ р. Закінчено " ___ " _____ 200__ р.

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові хворого	Стать	Вік (повних років)	Найменування підприємства	Найменування органу, до якого належить підприємство	Найменування цеху, дільниці	Стаж роботи	
							загальний	під дією шкідливих виробничих факторів
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Найменування професії	Найменування шкідливих факторів (згідно з гігієнічною класифікацією), які сприяли виникненню професійного захворювання (отруєння)	Вид професійного захворювання (отруєння): гостре або хронічне	Діагнози		Захворювання встановлено	
			основний	супутний	під час медогляду	лікувально-профілактичним закладом
10	11	12	13	14	15	16

Назва лікувально-профілактичного закладу, що встановив остаточний діагноз	Наслідки професійного захворювання					
	тимчасова втрата працездатності	тимчасове переведення на іншу роботу	працездатний за своєю професією	стійка втрата працездатності	група інвалідності	смерть
17	18	19	20	21	22	23

Додаток Б Зразки нормативних документів до Порядку

Додаток Б.1 Повідомлення про нещасний випадок невиробничого характеру

" _____ " _____ 200_ р.

Лікувально-профілактичний заклад, куди звернувся або доставлений потерпілий _____

Повідомлення надіслано _____
(найменування районної держадміністрації або

виконавчого органу міської, районної у місті ради, органу

внутрішніх справ, органу прокуратури)

Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого _____

Дата народження _____

Рід занять _____

Адреса потерпілого _____
(Автономна Республіка Крим, область, район,

населений пункт, вулиця, будинок, квартира)

Місце, де стався нещасний випадок _____

Дата і час травмування _____
(число, місяць, рік, година)

Дата і час звернення до лікувально-профілактичного закладу _____
(число, місяць, рік, година)

Діагноз _____

Вид травми згідно з кодами міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10) _____

Подія, що призвела до нещасного випадку _____

Висновок про наявність алкогольного чи наркотичного сп'яніння _____

(посада медичного працівника)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Додаток Б.2 Журнал реєстрації нещасних випадків невиробничого характеру

**ЖУРНАЛ
реєстрації нещасних випадків невиробничого характеру**

(найменування лікувально-профілактичного закладу)

№ п/п	Прізвище, ім' та по-батькові потерпілого, рік народження	Професія (посада) або рід занять	Адреса потерпілого	Місце, де стався нещасний випадок	Дата і час травмування
1	2	3	4	5	6

Дата і час звернення до лікувально-профілактичного закладу	Подія, що призвела до нещасного випадку	Діагноз	Вид травми згідно з кодами міжнародної класифікації хвороб (МКХ-10)	Висновок про наявність алкогольного чи наркотичного сп'яніння
7	8	9	10	11

Додаток Б.3 Акт про нещасний випадок невиробничого характеру

Форма НТ
ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада, ініціали та прізвище) (підпис)

" ____ " _____ 200__ р.
МП

АКТ №__

про нещасний випадок невиробничого характеру

1. _____
(прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

2. Дата народження _____
(число, місяць, рік)

3. Стаття _____

4. Рід занять: працюючий, непрацюючий, дитина _____
дошкільного віку, учень, студент _____

|_____| + |_____| + |_____|
|число |місяць|рік|

5. Дата і час нещасного випадку _____

|_____| + |_____|
|годин |хвилин|

6. Адреса потерпілого:

Автономна Республіка Крим, область _____

район _____

населений пункт _____

вулиця, будинок, квартира _____

7. Місце, де стався нещасний випадок _____

8. Стислий виклад обставин нещасного випадку _____

9. Подія, що призвела до нещасного випадку _____

10. Причини нещасного випадку _____

11. Наслідки нещасного випадку _____
(смертельний, не смертельний)

12. Перебування потерпілого в стані алкогольного чи _____
наркотичного сп'яніння, тверезий _____

13. Заходи, які необхідно здійснити для усунення причин
травмування:

№ п/п	Зміст заходу	Виконавець - посада, місце роботи, ініціали та прізвище	Термін виконання
1	2	3	4

14. Висновок комісії

(зміст порушення нормативно-правових актів із зазначенням винних осіб)

15. Назва організації, яка проводила розслідування _____

Голова комісії _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Члени комісії _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

_____ (посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

"_ " _____ 200_ р.

ПОЯСНЕННЯ до заповнення акта за формою НТ про нещасний випадок невиробничого характеру

Акт складається з текстової і кодової частин, які заповнюються відповідно до загальноприйнятих (установлених) термінів, міжгалузевих і спеціально розроблених класифікаторів.

Коди слід вносити до прямокутників, які розташовані і правого боку аркуша.

Кодифікуванню підлягають акти за формою НТ, які складені у разі нещасного випадку із смертельним наслідком.

Пункт 2. Зазначається число, місяць і рік народження, а у прямокутнику - вік потерпілого (кількість повних років) на час настання нещасного випадку.

Наприклад:

45 років і 5 місяців - |45 |

Пункт 3. Стать: 310 - чоловіча, 320 - жіноча.

Пункт 4. Рід занять: 410 - працюючий, 420 - непрацюючий, 430 - дитина дошкільного віку, 440 - учень, 450 - студент.

Наприклад: Працюючий-|410|

Пункт 5. У першому рядку число та місяць зазначаються за їх порядковими номерами, а рік - двома останніми цифрами.

Наприклад:

1 грудня 2000 р. - |0|1|1|2|0|0|

У другому рядку зазначається час, коли стався нещасний випадок.

Наприклад:

12 год. 20хв. - |1|2|2|0|

Пункт 6. Заповнюється відповідно до Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).

Пункт 7. Заповнюється відповідно до Класифікатора місця подій, зазначеного у додатку Б.6.

Пункт 9. Заповнюється відповідно до Класифікатора подій, що призвели до нещасного випадку, зазначеного у додатку Б.4.

Пункт 10. Заповнюється відповідно до Класифікатора причин нещасного випадку, зазначеного у додатку Б.5. У прямокутнику зазначається основна причина нещасного випадку.

Пункт 11. У разі смерті потерпілого зазначається -|0|

Пункт 12. Перебування потерпілого в стані алкогольного сп'яніння - 121, наркотичного -122, тверезий -123.

Запис робиться на підставі висновку, що складається лікарем, який проводив огляд потерпілого.

Пункт 15. Заповнюється відповідно до загального міжгалузевого класифікатора "Система позначення органів державного управління" (СПОДУ) або загального міжгалузевого класифікатора "Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України" (ЄДРПОУ).

Додаток Б.4 Класифікатор подій, що призвели до нещасного випадку невиробничого характеру

Код

- 1000 Події, пов'язані з транспортом, у тому числі:
  - 1001 вхід, вихід з транспортного засобу (автомобіля, автобуса, поїзда, метрополітену, тролейбуса, канатної дороги тощо)
  - 1002 дорожньо-транспортні пригоди, з них
  - 1003 наїзд або зіткнення транспортних засобів (автомобіля, мото- і велотехніки, засобів міського електротранспорту, поїздів)
  - 1004 інші пригоди, пов'язані з дорожньо-будівельною, сільськогосподарською технікою тощо
- 1100 Події, пов'язані з використанням газу в побуті
- 1200 Випадкові падіння потерпілого, у тому числі:
  - 1201 під час пересування
  - 1202 з висоти
  - 1203 в колодязі, ями, ємності тощо
- 1300 Випадкова дія механічних сил, у тому числі:
  - 1301 падіння, обрушення предметів, матеріалів, породи тощо
  - 1302 обрушення будівель, споруд та їх елементів
- 1400 Дія предметів та деталей, що рухаються, обертаються, розлітаються
- 1500 Ураження електричним струмом, у тому числі:
  - 1501 у разі доторкання до лінії електропередачі та обірваних проводів
  - 1502 у разі перебування на електропостачальних спорудах
  - 1503 у разі користування побутовими електроприладами
- 1600 Вибухи, у тому числі:
  - 1601 боєприпасів, вибухових матеріалів
- 1700 Вплив екстремальних температур (крім пожеж), що призвів до опіків, теплових ударів чи обморожень
- 1800 Пожежа
- 1900 Випадкові отруєння, у тому числі:
  - 1901 продуктами харчування та безалкогольними напоями
  - 1902 алкогольними напоями
  - 1903 наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами
  - 1904 грибами
  - 1905 ліками та медикаментозними препаратами
  - 1906 іншими хімічними та отруйними речовинами
- 2000 Дія іонізуючого, радіоактивного, електромагнітного випромінювання
- 2100 Самогубство, самопошкодження
- 2200 Голодування, виснаження

- 2300 Утоплення
- 2400 Вбивство чи нанесення ушкоджень іншою особою
- 2500 Використання або контакт з вогнепальною зброєю
- 2600 Контакти з тваринами, комахами, отруйними рослинами та іншими представниками фауни і флори
- 2700 Техногенне та стихійне лихо, дія сил природи
- 2800 Інші

Додаток Б.5 Класифікатор причин нещасного випадку

Код

- 100 Конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність, у точу числі:
  - 101 побутової техніки та приладів
  - 102 транспортних засобів
  - 110 Незадовільний технічний стан, у тому числі
    - 111 транспортних засобів
    - 112 побутової техніки та побутових приладів
    - 113 споруд, будинків, конструкцій
    - 114 доріг, проїздів, проходів тощо
  - 120 Відсутність або недоліки документації з експлуатації чи користування побутовими приладами, устаткуванням, предметами, речовинами тощо
  - 130 Порушення або недотримання норм і правил безпеки, у тому числі :
    - 131 правил дорожнього руху
    - 132 правил пожежної безпеки
    - 133 вимог безпеки під час експлуатації технічних засобів, устаткування, побутових приладів
  - 140 Порушення або недотримання санітарно-гігієнічних норм і вимог, особистої гігієни, у тому числі:
    - 141 реалізація неякісних, небезпечних та фальсифікованих товарів
    - 142 споживання неякісних харчових продуктів, напоїв, грибів
  - 150 Відсутність систем сигналізації, оповіщення, вентиляції, захисних пристроїв, огорожень
  - 160 Недостатня інформованість населення
  - 170 Особиста необережність
  - 180 Незадовільний психофізіологічний стан, перебування в стані алкогольного, наркотичного сп'яніння, токсикологічного отруєння
  - 190 Протиправні дії інших осіб
  - 200 Інші

Додаток Б.6 Класифікатор місця подій

Код

- 10 Навчально-виховний заклад (дитячий садок, школа, інтернат, коледж, інститут тощо)
- 11 Адміністративний будинок тощо
- 12 Лікувально-профілактичний заклад або донорський пункт
- 13 Видовищний або спортивний заклад (кінотеатр, театр, стадіон, плавальний басейн, зоопарк тощо)
- 14 Місце організованого відпочинку (санаторій, профілакторій, будинок та база відпочинку, атракціон, парк, організований пляж, спортивний та оздоровчий табір, туристична база та база відпочинку тощо)
- 15 Місце для занять спортом (стадіон, спортивний зал, футбольне поле, ковзанка, кінноспортивна база, спортивний майданчик тощо)
- 16 Торговельний об'єкт (ринок, магазин) або об'єкт громадського харчування (ресторан, кафе, їдальня тощо)
- 17 Місце неорганізованого відпочинку та туризму (ліс, річка, неорганізований пляж, гори, печери тощо)
- 18 Місце проживання (квартира, житловий будинок, дача, домашні та господарські приміщення тощо)
- 19 Спеціальне місце перебування (гуртожиток, лікарня, госпіталь, дитячий будинок, будинок для престарілих, притулок тощо)
- 20 Дача, садова та присадибна ділянки, город, гараж
- 21 Дорога, вулиця, тротуар, стежка, сходи
- 22 Транспортні засоби (автобус, трамвай, метрополітен тощо)
- 23 Ліфт будинку
- 24 Інші місця

Додаток Б.7 Журнал реєстрації нещасних випадків не виробничого характеру
ЖУРНАЛ
реєстрації нещасних випадків не виробничого характеру

(найменування організації)

№ п/п	Прізвище, ім' та по-батькові потерпілого, рік народження	Професія (посада) або рід занять	Адреса потерпілого	Місце, де стався нещасний випадок	Дата і час травмування
1	2	3	4	5	6

Дата і час звернення до лікувально-профілактичного закладу	Дата складення акта за формою НТ	Подія, що призвела до нещасного випадку	Причини травмування	Діагноз	Дата видачі акта за формою НТ та підпис особи, яка його отримала
1	8	9	10	11	12

Додаток Б.8 Звіт про нещасні випадки невиробничого характеру
ЗВІТ
про нещасні випадки невиробничого характеру
за _____ 200 _ р.

(найменування лікувально-профілактичного закладу, місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування)

Код		Всього нещасних випадків	Всього потерпілих	Утому числі із смертельним наслідком	Групових нещасних випадків			3 дітьми віком до 14 років		
					всього	всього потерпілих	в тому числі із смертельним наслідком	всього	всього потерпілих	в тому числі із смертельним наслідком
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Усі події, у тому числі:

- 1   2
- 1000 Пов'язані з транспортом
- 1001 у тому числі ДТП
- 1100 Пов'язані з використанням газу в побуті
- 1200 Випадкові падіння потерпілого
- 1300 Випадкова дія механічних сил
- 1400 Дія предметів та деталей, що рухаються, обертаються, розлітаються
- 1500 Ураження електричним струмом
- 1600 Вибухи
- 1700 Вплив екстремальних температур (крім пожеж)
- 1800 Пожежа
- 1900 Випадкові отруєння, у тому числі:
  - 1901 продуктами харчування та безалкогольними напоями
  - 1902 алкогольними напоями
  - 1903 наркотичними засобами, психотропними речовинами та прекурсорами

- 2000 Дія випромінювань
- 2100 Самогубство, самопошкодження
- 2200 Голодування, виснаження
- 2300 Утоплення
- 2400 Вбивство чи нанесення ушкоджень
іншою особою
- 2500 Використання або контакт з
вогнепальною зброєю
- 2600 Контакти з представниками флори і
фауни
- 2700 Техногенне та стихійне лихо, дія сил
природи
- 2800 Інші

Примітка. Графи 3, 6 лікувально-профілактичними закладами не заповнюються.

Література

1. Закон України "Про охорону праці" (№229-IV від 22 листопада 2002 року.)

2. Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2001 р. № 1094).

3. Закон України "Про загальнообов'язкове державне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності". - Київ: 1999 р.

Використання нормативних актів про охорону праці

Довідник

Оригінал-макет підготовлено

В.І. Кириченко
О.В. Кобилянський

Редактор

Коректор

Підготовлено до друку

Формат

Друк

Тираж прим.

Зам. №

Гарнітура Times New Roman

Папір

Ум. друк. арк.

Віддруковано в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі
Вінницького національного технічного університету

Свідоцтво Держкомінформу України

Серія ДК №746 від 25.12.2001.

21021, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95, ВНТУ